

Rollkonflikt och rollsamverkan i ett flernivåsystem

En intervjustudie med svenska ledamöter i Regionkommittén

Abstract

The notion of a subnational role conception is frequently absent in the literature of role conceptions within the European Union (EU), despite that the perspective of multilevel governance has acknowledged the importance of subnational actors within the governance process of the EU. The study is based on semi-structured interviews with members of the Swedish delegation to the Committee of the Regions to explore how a subnational role conception is expressed, and interacts with a national and supranational role conception. The aim of the study is to understand how role conceptions interact in a system of multilevel governance and to bring deepened knowledge about the Committee of the Regions which historically have been torn between national and supranational loyalties. The literature of role perceptions is applied together with sociological institutionalism, Europeanization, and the notion of role conflict and the merging of roles. The result illustrates how a combination of formal and informal institutions within the committee and within the Swedish delegation, shape a subnational role which to a large extent merges with a national role conception, and to some degree with a supranational role conception. Additionally, it produces a role conflict between national and supranational role conceptions.

Nyckelord: rolluppfattning, flernivåstyrning, lämplighetslogik, Regionkommittén
Antal ord: 18027

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	2
1.1.1	Teoretisk utgångspunkt	2
1.2	Disposition	3
2	Flernivåstyrning & Regionkommittén	5
2.1	Flernivåstyrning och subnationell nivå	5
2.2	Regionkommittén- från Maastricht till Lissabonfördraget.....	6
2.2.1	Inflytande och påverkansmöjligheter	7
2.3	Arbetsordning och yttranden	8
2.3.1	Utskott, partigrupper och nationella delegationer	9
2.3.2	Den svenska delegationen	10
3	Rolluppfattning(ar) & flernivåstyrning	11
3.1	Rolluppfattning eller identitet?.....	11
3.2	Nationell och överstatlig rolluppfattning- avsaknaden av den subnationella nivån	12
3.3	Interaktion mellan rolluppfattningar	13
3.3.1	Politisk representation	14
3.4	Möjliga rolluppfattningar inom Regionkommittén	14
3.4.1	En subnationell rolluppfattning	15
3.4.2	Interaktion; konflikt och samverkan	15
4	Sociologisk institutionalism & europeisering	16
4.1	Mekanismer som formar rolluppfattningar	17
4.1.1	Lämplighetslogik.....	17
4.1.2	Institutioner begränsar <i>och</i> möjliggör handlingsutrymme	18
4.1.3	Tolkningsutrymme; skilda lämplighetslogiker.....	19
4.1.4	Socialisering och inläring.....	20
4.2	Rollkonflikt och rollsamverkan.....	21
5	Metodologiskt ramverk	22
5.1	Semistrukturerad intervjustudie	22
5.1.1	Genomförande och intervjuguide	23
5.1.2	Analysstadiet	24

5.2	Avgränsning och generaliseringsmöjligheter.....	25
5.2.1	Regionkommittén och den svenska delegationen	26
6	Rolluppfattningar hos svenska ledamöter i Regionkommittén	28
6.1	Konsensus och ”svenska frågor” som lämplighetslogik	28
6.2	Lämplighetslogiker inom den subnationella nivån	32
6.2.1	Institutioner som underlättar europeisering.....	32
6.2.2	Institutioner som försvårar europeisering	33
6.3	Ställning i partigruppen och utskott som lämplighetslogik.....	35
6.3.1	Socialisering; uppdrag och ställning	35
6.3.2	Institutioner som försvårar socialisering	39
6.4	Politisering- förändring av lämplighetslogiker?.....	40
7	Rollkonflikt och rollsamverkan i den svenska delegationen.....	43
7.1	Samverkan mellan nationell och subnationell roll	43
7.2	Samverkan mellan subnationell och överstatlig roll	44
7.3	Konflikt och samverkan mellan nationell och överstatlig roll	45
8	Avslutande diskussion	47
8.1	Vidare forskning.....	47
9	Referenser.....	49
9.1	Intervjuer	53
Bilaga 1.....	54

1 Inledning

Nya former och perspektiv på samhällsstyrning som inkluderar skilda beslutsnivåer och aktörer *utöver* EU:s institutioner och medlemsländernas regeringar, är idag väletablerade i forskning om EU och europeisk integration. Det civila samhället, tematiska nätverk och lobbygrupper har kommit att utgöra en vanlig aspekt av påverkansarbetet inom EU. Politiker och tjänstemän från medlemsländerna arbetar inom EU:s institutioner och svenska regioner såsom Skåne och Småland-Blekinge har representationskontor i Bryssel.

Trots perspektiv som flernivåstyrning och inkluderandet av fler aktörer inom EU:s beslutsprocess, har forskningen om rolluppfattningar inom EU:s institutionella kontext i likhet med de klassiska integrationsteorierna, ofta fokuserat på relationen mellan en *EU-nivå* och *nationell nivå*. Begreppet rolluppfattning används främst för att beskriva relationen mellan en *nationell rolluppfattning* där individer känner lojalitet och identifierar sig med nationella intressen, tillsammans med en *överstatlig rolluppfattning* med fokus på identifikation och lojalitet med EU och EU:s institutioner (se exempelvis Trondal, 1999; Trondal & Veggeland, 2003; Wockelberg, 2014).

Uppsatsen använder sig av en möjlig *subnationell rolluppfattning* som inkluderar den regionala och lokala nivån. En subnationell rolluppfattning där rollen som representant för den regionala eller lokala nivån upplevs vara det förväntade beteendet, och individer känner lojalitet med regionala och lokala intressen. Det är en rolluppfattning som ofta förbises trots att den enligt de idag etablerade perspektiven om flernivåstyrning, borde vara vanligt förekommande tillsammans med en nationell och överstatlig rolluppfattning.

Analysens empiriska fokus är rolluppfattningar inom Regionkommittén, den EU-institution vars uppgift är att representera regionala och lokala intressen. Institutionen har sedan den etablerades 1994 formats av interna splittringar och ledamöternas lojalitet och identifikation har förknippats med både de nationella delegationerna och med partitillhörighet, samtidigt som institutionens uppgift är att bevaka subsidiaritetsprincipen och den regionala och lokala nivåns intressen (se Hönninge & Panke, 2013:454, Christiansen, 1996: 96f, Piattoni & Schönlaui, 2015:35f). Kommitténs arbetsordning och institutionella ramverk innehåller strukturer såsom nationella delegationer och tematiska arbetsgrupper som kan bidra till att ledamöterna uttrycker en nationell och överstatlig rolluppfattning. Det samtidigt som Regionkommitténs uppdrag bygger på representation av den regionala och lokala nivån, en uppgift som medför att även en subnationell rolluppfattning kan uttryckas av ledamöterna. Det finns formella och informella institutioner som kan bidra till att forma de tre rolluppfattningarna, men hur uttrycks de, och verkar rolluppfattningarna överlappande eller motsägande i ledamöternas arbete? Att förstå hur ledamöterna i Regionkommittén uttrycker

rolluppfattningar är en del av att förstå representation inom Regionkommittén, och förstå vilken betydelse en möjlig subnationell rolluppfattning har i ett flernivåsystem.

1.1 Syfte och frågeställning

Uppsatsen syftar till att 1) bidra med en ökad teoretisk förståelse för hur en möjlig subnationell rolluppfattning verkar och interagerar med en nationell och överstatlig rolluppfattning. Uppsatsen syftar också till att 2) förstå hur rolluppfattningar interagerar i ett flernivåsystem och att undersöka hur rolluppfattningar verkar när de är en del av en större politisk institution och arena. Uppsatsen syftar slutligen till att 3) bidra med en ökad empirisk förståelse för hur lokala och regionala representanter verkar i Regionkommittén som historiskt sätt varit delad mellan nationella delegationer och partitillhörighet. Materialet samlas in genom kvalitativa djupintervjuer med nio tidigare och nuvarande svenska ledamöter i Regionkommittén

Frågeställningen är således:

Hur interagerar rolluppfattningar som uttrycks av svenska ledamöter i Regionkommittén?

En viktig del i att förstå hur rolluppfattningar interagerar är att förstå hur de *tar sig uttryck* och vad rolluppfattningarna faktiskt *innebär i uppsatsens specifika fall*. Hur ledamöterna tolkar och förstår möjliga rolluppfattningarna påverkar också om några av rolluppfattningar överlappar varandra eller är motsägelsefulla. Exempelvis, upplever ledamöten att den subnationella nivån till stor del är självständig gentemot den nationella nivån skulle det kunna försvåra ett samspel mellan en subnationell och nationell rolluppfattning i ledamöternas arbete i Regionkommittén. Att förstå hur rolluppfattningar tar sig uttryck i blir således en viktig del i analysen och därför presenteras ingen färdig och på förhand definierad mall för de möjliga rolluppfattningarna.

Det finns inte andra institutioner med exakt samma struktur med fokus på överstatlig, nationell och subnationell nivå som existerar i Regionkommittén. Studien och dess resultat ska således tolkas utifrån en form av analytisk generalisering; det är möjligt att generalisera resultaten till andra kontexter inom flernivåsystem där rolluppfattningar interagerar.

1.1.1 Teoretisk utgångspunkt

Med bakgrund i litteraturen om rolluppfattningar besvaras frågeställningen med hjälp av sociologisk institutionalism och europeisering. För att konkretisera begreppet i analysen används en sociologisk institutionell tolkning av europeisering inom vilket aktörers handlande ska förstås som en betydande del av

europiseringprocessen (se Jacquot & Woll: 2003: 3). Från konceptet europeisering används tankarna om socialisering och inläring och från sociologisk institutionalism används tre framträdande antaganden för att förstå hur rolluppfattningar interagerar: 1) Individer tar hänsyn till lämplighetslogiker; vad som upplevs vara förväntat beteende i en viss kontext, 2) Institutioner både begränsar och skapar handlingsutrymme, 3) Individer har tolkningsutrymme gällande exempelvis lämplighetslogiker, därför kan situationer tolkas och definieras på olika sätt; regler och praktik skapas i en process som ibland leder till oklarhet och mångtydighet (se March & Olsen, 1989: 37). Ovanstående förstås som mekanismer som formar vad ledamöterna upplever vara det beteende som förväntas av dem i deras uppdrag som ledamot i Regionkommittén och påverkar deras rolluppfattningar och hur rolluppfattningar interagerar. Mekanismerna kan bidra till begreppen rollkonflikt eller rollsamverkan. Att undersöka mekanismerna bakom är en del i att besvara hur-frågor (se Checkel, 2005: 805). I uppsatsen används lämplighetslogiker för att utforska hur rolluppfattningarna tar sig uttryck och hur de interagerar. Lämplighetslogiker används för att förstå det abstrakta begreppet rolluppfattning.

1.2 Disposition

Efter det inledande kapitlet med problemformulering, frågeställning och syfte diskuteras i kapitel 2 perspektivet flernivåstyrning och Regionkommitténs roll i EU, dess institutionella uppbyggnad, arbetsordning och den svenska delegationen. Flernivåstyrning används för att ytterligare illustrera uppsatsämnets relevans, generaliseringsmöjligheter och för att beskriva kontexten där intervjupersonerna arbetar.

I kapitel 3 diskuteras den tidigare litteraturen om rolluppfattningar inom EU:s institutioner vilket sedan används för att analysera och förstå hur rolluppfattningar interagerar i Regionkommittén. Kapitlet utgör en utgångspunkt för diskussion och inte en färdig mall eller definition som appliceras direkt på intervjumaterialet.

I kapitel 4 diskuteras sociologisk institutionalism och europeisering med fokus på lämplighetslogik, att individer har handlingsutrymme och tolkningsutrymme, socialisering och inläring. Perspektiven används för att förstå *hur* rolluppfattningar tar sig uttryck och interagerar.

I kapitel 5 presenteras uppsatsens metodologiska ramverk som bygger på en semistrukturerad intervjustudie. I kapitlet presenteras utformningen av intervjuerna och intervjuguiden, analysstadiet redogörs för och slutligen diskuteras den empiriska avgränsningen till Regionkommittén och svenska ledamöter, samt generaliseringsmöjligheter.

I kapitel 6 analyseras intervjumaterialet, att förstå hur rolluppfattningarna tar sig uttryck är en del av att förstå hur de interagerar och är en framträdande del i analysen. Analysen struktureras efter de lämplighetslogiker som varit mest framträdande i intervju svaren. Sedan analyseras hur rolluppfattningarna

interagerar med hjälp av lämplighetslogiker, socialisering och inläring utifrån ett europeiseringsperspektiv.

I kapitel 6 diskuteras hur rolluppfattningarna interagerar med hjälp av begreppen rollkonflikt och rollsamverkan.

Uppsatsens sista kapitel innehåller en avslutande diskussion och förslag till vidare forskning.

2 Flernivåstyrning & Regionkommittén

Nedan presenteras perspektivet flernivåstyrning tillsammans med en diskussion om Regionkommitténs roll i EU. Det finns flera olika kanaler genom vilka subnationella aktörer försöker påverka EU:s beslutsprocess, genom Regionkommittén men också genom exempelvis regionkontor och regionala nätverk i Bryssel. Det kommande kapitlet syftar inte till att redogöra för samtliga påverkanskanaler eller historiska skeenden som kan ha påverkat vilket utrymme regioner och subnationella aktörer har att influera politik inom EU. Uppsatsens fokus ligger på rolluppfattningar hos de svenska ledamöterna i Regionkommittén, en institution om vilken forskningen länge varit begränsad i jämförelse med den stora mängd litteratur och forskning som finns om de institutioner som är direkt involverade i EU:s beslutsprocess: ministerrådet, kommissionen och EU-parlamentet (Domorenok, 2009: 144, Hönninge & Panke, 2013:452).

Kapitlet inleds med en diskussion om perspektivet flernivåstyrning och dess fokus på aktörer utöver EU:s institutioner och medlemsländernas regeringar, däribland subnationella aktörer. Sedan presenteras Regionkommitténs etablerande och inflytande, samt arbetsordning och yttranden och slutligen den svenska delegationen.

2.1 Flernivåstyrning och subnationell nivå

I uppsatsen ska användandet av flernivåstyrning förstås som ett avstamp i tidigare litteratur och för att ge en ökad förståelse och relevans av uppsatsämnet i sin helhet. I studien används begreppet flernivåstyrning för att beskriva kontexten där ledamöterna i Regionkommittén arbetar. Begreppet flernivåstyrning är tätt förknippat med tankarna om ett "Regionernas Europa", framväxten av regionala aktörer och nätverk i Bryssel, samt etablerandet av Regionkommittén. Flernivåstyrning introducerades en kontext där subnationella aktörers inflytande ökade inom EU, exempelvis genom Maastrichtfördraget 1994 som formellt introducerade subsidiaritetsprincipen och Regionkommittén. Subsidiaritetsprincipen, även kallad närhetsprincipen förväntas upprätthålla utrymme för beslutsfattande på nationell nivå gentemot EU:s institutioner men också garantera inflytande och utrymme för beslutsfattande på lokala och regionala myndighetsnivåer (Marks et al, 1996:341f, Hönninge & Panke, 2013:452f). Flernivåstyrning ska förstås som (förändrade) strukturer och institutionella ramverk som inkluderar skilda myndighetsnivåer (utöver den nationella nivån) samt auktoriteter med olika territoriella kopplingar (Marks et al, 1996:392f; Benz, 2015:201). Vad som främst utmärker flernivåstyrning från

traditionella integrationsteorier är inkluderandet av den subnationella nivån och exempelvis aktörer från det civila samhället, utöver den nationella nivån och EU:s institutioner (se Piattoni, 2015:325f). Flernivåstyrning poängterar betydelsen av olika territoriella nivåer inom EU:s beslutsprocess. Subnationella aktörer som har skapat direkta relationer med institutioner och aktörer inom i EU:s beslutsprocess med möjlighet att till viss mån kringgå nationella regeringar och på så sätt minska nationella regeringars monopol på territoriell representation inom EU (Christiansen, 2012: 107). Senare tolkningar av flernivåstyrning har illustrerat hur policyprocesser inte begränsar sig till att ske mellan specifika territoriella nivåer, och heller inte är tydligt indelat i en europeisk, nationell, regional och lokal nivå utan sker överlappande och ofta är otydligt definierat (se Piattoni, 2009). Uppsatsen syftar till att undersöka hur rolluppfattningar interagerar i en institution som bygger på territoriell representation av den lokala och regionala nivån men samtidigt innehåller strukturer som möjliggör för en nationell och överstatlig rolluppfattning och form av representation vilket flernivåstyrning bidrar till att kontextualisera.

Flernivåstyrning har kritiserats för att vara otydligt definierat och snarare fungera som ett ramverk eller paraplyterm för olika begrepp istället för att fungera vara en fullfjädrad teori (Christiansen, 2012:107, Piattoni, 2015: 324). Ett tillvägagångsätt för att möta problematiseringen av flernivåstyrning är att använda begreppet tillsammans med andra forskningsområden och på så sätt fylla de luckor som finns i litteraturen (se Ongaro: 2015:1, Beyers & Trondal, 2004: 922). I studien används flernivåstyrning för att illustrera inom vilken kontext resultatet förstås och för att underlätta generaliseringsmöjligheter, inte för att förklara ett specifik skeende.

2.2 Regionkommittén- från Maastricht till Lissabonfördraget

Under 1990-talet påverkades den europeiska integrationsdiskursen av tankarna om ett ”Regionernas Europa”, tankegångar starkt inspirerade av ett federalistiskt synsätt där den subnationella nivån skulle få ett ökat inflytande och etablera en starkare relation med institutionerna i EU, utanför den nationella nivån (se Loughlin, 1997:147). Som bakgrund till tankarna om ett ”Regionernas Europa” hade exempelvis paraplyorganisationer för regionala och lokala myndigheter såsom *Assembly of European Regions* (AER) under den senare delen av 1980-talet arbetat mot ett ökat inflytande för regioner i EU:s beslutsprocess. Samtidigt omformulerades den regionala utvecklingspolitiken, även kallad sammanhållningspolitiken, med exempelvis ett ökat finansiellt stöd till underutvecklade regioner, detta i samband med att strukturfonderna etablerades efter en sammanslagning av tidigare fonder och stödprogram (Piattoni & Schönlau, 2015:32f). I Maastrichtfördraget som trädde i kraft 1994 kom den subnationella nivåns ställning inom EU att stärkas. Dels genom skapandet av

Regionkommittén, som främst stöttades av starka regionala företrädare och kommissionen men möttes med skepsis från ministerrådet och EU-parlamentet, och dels genom det formella införandet av subsidiaritetsprincipen (Hönninge & Panke, 2013:452f; van Nuffel, 2011:55).

Trots att tankarna om ett ”regionernas Europa” idag har ebbat ut är regionalpolitik och regional utveckling en stor del av EU:s politik och årliga budget. EU:s sammanhållningspolitik utgör i form av Regionalfonden, Socialfonden och Sammanhållningsfonden ungefär 1/3 av EU:s totala budget (Greenwood, 2007:157; Europeiska Kommissionen, 2016, regionalpolitik). Dessutom har europeisk integration förskjutit makt och inflytande från medlemsländerna till EU:s institutioner, samtidigt som regionaliseringsprocesser runt om i EU bidragit till att makt och påverkansmöjligheter förskjutits nedåt till den subnationella nivån i form av regioner och kommuner. Dessa två processer har tillsammans bidragit till att makt har förflyttats från den nationella nivån och skapat utrymme för flernivåstyrning, som enligt ”Vitboken om styrelseformerna” (Europeiska Kommissionen, 2001) förväntas vara en framträdande del i beslutsprocessen inom EU.

2.2.1 Inflytande och påverkansmöjligheter

Regionkommitténs yttranden är inte bindande och därför har Regionkommitténs reella inflytande och betydelse varit omdiskuterat sedan institutionen grundades 1994. I tidigare forskning har Regionkommittén argumenterats utgöra en unik resurs då den har direkt koppling till den myndighetsnivå (regional och lokal) som ligger närmast medborgarna. Institutionen kan därför bidra med expertkunskap och assistans vid implementering av policy (se Domorenok, 2009:144). Institutionens inflytande har vidare argumenterats ligga bortom det formella inflytandet som rådgivande organ för att istället ligga i möjligheten att skapa narrativ och forma policy, och på så sätt utgöra en viktig del i att motverka EU:s omdiskuterade demokratiska underskott (se Piattoni & Schönlau, 2015:2f). Samtidigt har Regionkommitténs roll som rådgivande organ kritiserats för att vara begränsad till att vara precis *rådgivande*; att institutionen bidrar med en ökad legitimitet men att dess yttranden i själva verket inte påverkar beslutsprocessen och de övriga institutionernas ståndpunkt (Christiansen, 1996:95). I vilken grad Regionkommittén bidrar till en ökad legitimitet har problematiserats då kommittén består av representanter från olika myndighetsnivåer och den subnationella nivån, men dess mandat är begränsat till att vara konsulterande i frågor som rör europeiska kommuner och regioner (Piattoni & Schönlau, 2015:37f).

Regionkommitténs inflytande och påverkansmöjligheter har dock ökat sedan Lissabonfördraget trädde i kraft 2009, och idag måste Regionkommittén rådfrågas i större utsträckning än tidigare och har rätt att vända sig till EU-domstolen angående lagar ledamöterna anser strider mot subsidiaritetsprincipen (Domorenok, 2009:144, Hönninge & Panke, 2013:452). Idag använder dessutom kommissionen Regionkommittén som ett ”Early Warning System” gällande

subsidiaritetsprincipen, då det inte är oftast inte är självklart vilken som utgör den mest lämpliga beslutsnivån utan är något som måste avgöras från fall till fall. Det kan bidra till att Regionkommittén får en starkare röst och påverkansutrymme gentemot de övriga institutionerna och i EU:s beslutsprocess (Piattoni & Schönlaue 2015:42f).

2.3 Arbetsordning och yttranden

Regionkommittén är ett rådgivande organ inom EU:s beslutsprocess och yttrar sig om lagförslag från Kommissionen samt på eget initiativ om ämnen och policy som är viktiga för lokal och regionalnivå, vilket kan vara frågor rörande sysselsättning, miljö och utbildning. Regionkommittén består av 350 ledamöter och 350 suppleanter, som har ett femårigt mandat och vilka är lokalt eller regionalt folkvalda politiker från alla medlemsländer. Ledamöterna nomineras av de nationella regeringarna och godkänns sedan formellt av ministerrådet.

När kommissionen rådfrågar Regionkommittén behandlas frågan i ett av sex tematiska utskott. I utskottet utses en föredragande, en rapportör, som sedan tillsammans med egenvalda sakkunniga och experter tar fram ett första yttrande vilket diskuteras i utskottet där övriga ledamöter har möjlighet att komma med synpunkter och lägga fram ändringsförslag. Efter omröstning i utskottet går yttrandet vidare till en plenarsession där alla ledamöter i Regionkommittén närvarar, som regel anordnas sex plenarsessioner varje år (ReK, arbetsordning 2014, artikel 13, 30).

Regionkommitténs presidium samordnar och övervakar arbetet i plenarsessionerna och i utskotten, samt utarbetar kommitténs politiska program i början av varje mandatperiod. Presidiet beskrivs som ”Regionkommitténs politiska motor”. Presidieposterna fördelas *mellan de nationella delegationerna* och fördelningen bygger således på nationell tillhörighet. Presidiet består av ordföranden, förste vice ordföranden, en vice ordföranden från varje medlemsstat, ytterligare 28 medlemmar samt de politiska gruppernas ordförande (ReK, arbetsordning 2014, artikel 37).

Den svenska delegationen har samma antal ledamöter som exempelvis Belgien, Portugal och Österrike medan Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Italien har flest med 24 ordinarie ledamöter, och Luxemburg och Malta har minst med fem ledamöter. Nomineringsprocessen av ledamöter skiljer åt mellan medlemsländerna; exempelvis gällande kriterier som geografi, kön och politisk tillhörighet, samt om det är regioner eller liknande organisationer som SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) som föreslår namnen. Även utformningen av och hur mycket stöd ledamöterna får av den nationella regeringen skiljer sig åt mellan de nationella delegationerna (ReK, 2016, nationella delegationer).

2.3.1 Utskott, partigrupper och nationella delegationer

På samma sätt som i EU-parlamentet består Regionkommittén av *europiska politiska grupper* med egna sekretariat vars medarbetare är anställda av Regionkommittén. De politiska grupperna ska ges tillräckligt med resurser för att möjliggöra sammanträden, publikationer och generellt stöd till partigruppens verksamhet (ReK, arbetsordning 2014, artikel 9). De europeiska politiska grupperna som för närvarande finns i Regionkommittén är: Europeiska Folkpartiet (PPE), Europeiska Socialdemokraternas Parti (PES), Alliansen liberaler och demokrater för Europa (ALDE), Europeiska Alliansen (EA) och Europeiska konservativa och reformister (ECR) (ReK, 2016, politiska grupper). Ledamöterna kan således vara med i europeiska politiska grupper *utöver sitt nationella politiska parti*. Nationell partipolitisk tillhörighet är av betydelse då de svenska ledamöterna nomineras med hänsyn till partitillhörighet.

Utöver de politiska grupperna är ledamöterna medlemmar i *nationella delegationer* också de med egna sekretariat, ordförande och koordinator vilka, liksom de politiska grupperna, ska stödjas av Regionkommitténs sekretariat. Enligt kommitténs arbetsordning bör både de nationella delegationerna och de politiska grupperna bidra till kommitténs verksamhet på ett ”balanserat sätt” (ReK, arbetsordning 2014, artikel 7). Relationen mellan partigrupp och nationella delegationer, gällande inflytande och med vilken grupp ledamöterna framförallt identifierar sig med är omdebatterad. Arbetsstrukturen i Regionkommittén har argumenterats kunna medföra både politiska splittringar mellan partier (framförallt höger och vänsterblocken), splittringar mellan nationella delegationer, samt territoriella splittringar mellan exempelvis större regioner och mindre kommuner (se Piattoni & Schönlaui, 2015:35f). Ledamöternas lojalitet och identifikation har sedan institutionen etablerades varit förknippad med både de nationella delegationerna som lyckas ena regionala representanter kring ett nationellt intresse (Se Christiansen, 1996:96f) men också förknippad med partitillhörighet (se Hönninge & Panke, 2013:454).

Utöver nationella delegationer och europeiska partigrupper arbetar ledamöterna dessutom i ett av sex *tematiska utskott* tillsammans med representanter från de olika medlemsländerna med olika politiska tillhörigheter. I utskotten bereds yttranden och inför varje yttrande utses en rapportör som i samråd med valda experter tar fram ett utkast vilket sedan diskuteras i utskottet innan det presenteras för omröstning under plenarsessionerna. (ReK arbetsordning 2014, artikel 45-47). Ursprungligen var utskotten tillsammans med de nationella delegationerna de mest framträdande aktörerna inom Regionkommittén (Domorenok, 2009:149). De sex utskott som finns under mandatperioden 2015-2020 är CIVEX-utskottet som ansvarar för bland annat institutionella frågor, medborgarskap och yttre förbindelser, COTER-utskottet som ansvarar för sammanhållningspolitiken, EU:s budget och urbana frågor, ECON-utskottet som ansvarar för ekonomisk politik, den inre marknaden och konkurrens- och skattepolitik, SEDEC-utskottet som ansvarar för socialpolitik, forskning och

sysselsättning, ENVE-utskottet som ansvarar för miljöfrågor, klimatförändringar och energi, samt slutligen NAT-utskottet som ansvarar för landsbygdsutveckling, fiske- och havspolitik och konsumentskydd (ReK, 2016, utskotten).

2.3.2 Den svenska delegationen

Den svenska regeringen nominerar ledamöter efter förslag från SKL som under nomineringsprocessen förväntas ta hänsyn till 1) en jämn fördelning mellan de politiska blocken, 2) en jämn fördelning mellan kön, 3) geografisk hemvist samt 4) en jämn fördelning mellan kommun- och landstingspolitiker. Ett krav för att bli nominerad är ett fullmäktigemandat i en region, landsting eller kommun, och skulle ledamoten under sitt mandat i Regionkommittén lämna sitt uppdrag i fullmäktige måste personen också lämna sin plats i Regionkommittén. Den svenska delegationen består under mandatperioden 2015-2020 av 12 ordinarie ledamöter och 12 ersättare med fyra ledamöter i varje utskott. Under nuvarande mandatperiod kommer majoriteten av de ordinarie ledamöterna från kommuner, två ordinarie representerar landsting och två ordinarie representerar regioner (SKL,2016, nationella delegationen; Riksdagens EU-upplysning, 2016). Det är SKL som koordinerar och ansvarar för stödet till ledamöterna från Sverige (SKL,2016, nationella delegationen). Inför plenarsessioner får de svenska ledamöterna röstningsrekommendationer från SKL men också från ledamöternas respektive partigrupp i Regionkommittén vilket är något som diskuteras vidare i analysdelen.

3 Rolluppfattning(ar) & flernivåstyrning

Nedan presenteras begreppen nationell och överstatlig rolluppfattning vilka i studien kompletteras med en möjlig subnationell rolluppfattning, som inkluderar både den lokala och regionala nivån. Kapitlet ger en illustration över litteraturen om rolluppfattningar inom EU:s institutioner vilket är till hjälp för att förstå hur rolluppfattningar interagerar i Regionkommittén. Kapitlet utgör en utgångspunkt för diskussion och inte en färdig mall eller definition som appliceras direkt på intervjumaterialet. Konzepten överstatlig rolluppfattning och nationell rolluppfattning är etablerade begrepp i studier av rolluppfattningar inom EU och används därför som utgångspunkt tillsammans med en möjlig subnationell rolluppfattning.

3.1 Rolluppfattning eller identitet?

En roll är det beteende som förväntas i ett särskilt sammanhang eller i en särskild position, som det upplevs och uttrycks av rollinnehavaren. Rolluppfattningar påverkas av praktik, normer och regler (Beyers, 2005:902f, Aggestam, 2006:11f). En individ kan ha flera olika rolluppfattningar (Egeberg, 1999:2f). Rolluppfattningar influerar individers beteende och att studera roller såsom aktörer själva uppfattar dem bidrar till att förstå ett specifikt beteende (se Trondal, 2006a:3). Praktik, normer och intressen karakteriserar och formar inte bara rolluppfattningen hos enskilda individer utan även kollektiv såsom organisationer, förvaltningar eller i politiska partier (Beyers, 2005:900). Att aktörskap kan förstås i kollektiva termer; att kollektiva beteenden finns inbäddade i professionella och offentliga roller och grupper, är ett framträdande antagande inom senare förståelser av institutionalism, däribland sociologisk institutionalism (Lowndes & Roberts, 2013:105). En viss praktik kan vara applicerbar för alla medlemmar i ett kollektiv medan annan praktik endast gäller för vissa aktörer eller positioner vilket ger upphov till olika roller och olika förståelser av vad som utgör lämpliga mål och beteende för både individer och de sociala positioner som de är delaktiga i (Scott, 2014: 64). Aktörer är hela tiden involverade i att kategorisera sig själva (Aggestam, 2006: 11f).

Identitetsskapande och begreppet *identitet* är en djupare form av socialisering. Checkel använder begreppet typ 2 socialisering för att förstå innebörden av identitet. Typ 2 socialisering innebär att reglerna och normerna bakom en viss rolluppfattning har blivit internaliserade av individen; det har blivit individens identitet och främsta känsla av tillhörighet. Att ta på sig olika roller är en del i identitetsskapande och kan förstås som ett första stadie i att utveckla en

identitet, en typ 1 socialisering (se Trondal, 1999:7; Checkel, 2005: 804). Identitetsskapande har under lång tid utgjort en betydande process i litteraturen om europeisk integration (Checkel & Katzenstein, 2009: 5f) men ledamöterna i Regionkommittén har inte Bryssel som sin främsta bas. Deras huvudsakliga uppdrag finns i regionerna, kommunerna eller landstingen som de representerar. Det skiljer ledamöterna från exempelvis tjänstemännen på Sveriges ständiga representation i Bryssel som ofta är utsända på längre perioder om tre år. Uppsatsen fokus ligger därför på rolluppfattningar istället för identitet och mer djupgående processer av identitetsskapande.

3.2 Nationell och överstatlig rolluppfattning-avsaknaden av den subnationella nivån

Trots att flernivåstyrning (med ett direkt fokus på subnationella aktörer) idag är ett etablerat begrepp i litteraturen om EU och europeisk integration används konceptet rolluppfattningar främst för att beskriva relationen mellan en *nationell* och en möjlig *överstatlig rolluppfattning*.

Personer som innehar en nationell rolluppfattning upplever dem själva som nationella representanter vilka främst förväntas försvara sina nationella intressen (Beyers & Trondal, 2004:920). Tankarna om en nationell rolluppfattning kan spåras tillbaka till en av de klassiska teorierna om europeisk integration, *intergovernmentalism* där nationella intressen antas påverka rolluppfattning och individers intressen (Beyers, 1998:4). Nationella tjänstemän tar till sig överstatliga intressen och normer när den *nationella politiken tillåter* dem att göra det eller när det ligger i det nationella intresset (se Hooghe, 2005:862). Rolluppfattningar är både individuella och kollektiva vilket beskrevs tidigare. En nationell rolluppfattning kan förstås som beslutsfattarens egna definitioner av vilken form av beslut, regler och agerande som är passande för den egna staten. I takt med att nationella rolluppfattningar blir mer varaktiga desto sannolikare är det att de begränsar och formar vilken politik och vilket agerande som upplevs som möjligt och passande (Aggestam, 2006:11f).

Den överstatliga rolluppfattningen antas uppstå när en individ identifierar sig med och känner lojalitet med en specifik EU-institution, arbetsgrupp eller EU som helhet. EU förstås då som en autonom nivå med syfte att skapa policy för ett gemensamt europeiskt bästa (se Trondal, 2010:192, Wockelberg, 2014:732, Beyers, 2005:902f). Fokus ligger exempelvis på hur nationella tjänstemän socialiseras in i en överstatlig rolluppfattning och identifierar sig och känner lojalitet med den institution eller arbetsgrupp personen arbetar inom på EU-nivå (se Trondal, 2010:188; Radaelli & Banducci, 2008). Lewis lyfter särskilt fram COREPER, beredningsinstansen där tjänstemän och diplomater från medlemsländernas ständiga representationer i Bryssel regelbundet träffas för att diskuteras frågor innan de slutligen diskuteras i ministerrådet. Trots att deltagarna förväntas representera medlemsländerna menar författaren att de på sikt

socialiseras in i en "EU-gemenskap" och att gränserna mellan en nationell och en överstatlig rolluppfattning på så sätt suddas ut något inom arbetsgrupperna (2005:398f). Beyers analyserar rolluppfattningar i arbetsgrupperna längre ifrån ministernivå i ministerrådet. I arbetsgrupperna finns det få formella regler för hur representanter för medlemsländerna förväntas agera, och tjänstemännen antar rolluppfattningar, regler och förväntningar för att kunna möta och prioritera policyproblem och intressen (2005:899f). I Regionkommitténs arbetsordning finns istället strukturer såsom nationella delegationer och tematiska arbetsgrupper samtidigt som Regionkommitténs uppdrag bygger på representation av den regionala och lokala nivån. Det finns formella och informella institutioner som kan bidra till en nationell, överstatlig *och* subnationell rolluppfattning. En överstatlig rolluppfattning kan även förstås i mer kollektiva termer i samband med en (gemensam) utrikespolitik för EU där en europeisk rolluppfattning reflekterar de normer och det syfte som EU upplevs och förväntas ha i det internationella systemet (Aggestam, 2006:25).

3.3 Interaktion mellan rolluppfattningar

Trots att begreppet rolluppfattning är vanligt förekommande i litteraturen om rolluppfattningar och lojalitetstillhörigheter inom EU och dess institutioner, har forskningen varit något delad gällande om en överstatlig rolluppfattning *ersätter* en nationell. Eller om en överstatlig rolluppfattning leder till en *förändrad förståelse* av den nationella då nationella representanter börjar se nationella intressen som *överlappande* med ett gemensamt EU-intresse. Rolluppfattningarna behöver därför inte nödvändigtvis vara motsägande eller i konflikt med varandra. Om rolluppfattningarna *inte innehåller skilda* förväntningar kan de existera tillsammans (se Beyers & Trondal, 2004:922, Beyers, 2005:902f, Trondal och Veggeland, 2003:920). En överstatlig rolluppfattning tenderar att komplettera och inte ersätta tidigare nationella eller sektoriella. En direkt lojalitetsöverföring behöver nödvändigtvis inte ha skett utan beroende på situation och kontext kan individer inneha flera olika rolluppfattningar (Trondal och Veggeland, 2003:59). Rolluppfattningar kan således vara överlappande och existera tillsammans i en form av rollsamverkan. Samtidigt som rolluppfattningar kan verka överlappande är relationen och eventuella spänningar mellan dem ett återkommande tema. Begreppet rollkonflikt används för att beskriva vad som händer när individer exponeras för olika rolluppfattningar som innehåller *skilda* förväntningar (se Trondal & Veggeland, 2003:62). Rollkonflikter inom en institution kan uppstå när exempelvis en persons nationella rolluppfattning anses vara oförenligt med ett gemensamt europeiskt intresse eller tvärtom, när aktörer med en tydlig överstatlig rolluppfattning avfärdar nationella (se Beyers, 2005:902f). Aggestam använder begreppet rollkonflikt för att illustrera relationen mellan en nationellt självständig utrikespolitik och de åtaganden som finns bakom en gemensam europeisk utrikespolitik för EU:s medlemsländer, genom att analysera rolluppfattningar hos brittiska, franska och tyska beslutsfattare (se Aggestam, 2006:12f).

3.3.1 Politisk representation

Rollkonflikt har använts tillsammans med litteraturen om politisk representation, som är ett återkommande tema i litteraturen om rolluppfattningar. Representation innebär att ta på sig olika roller som ibland kan verka motsägande (se Trondal, 2010:4f). Att representera innebär att förkroppsliga något som ska synliggöras; exempelvis en valkrets eller ett intresse (Beyers & Trondal, 2004:923). Att synliggöra något som inte är de facto närvarande (se Pitkin, 1972:8f). March och Olsen menar vidare att representation påverkas av samspel och konflikt mellan olika förståelser av roller (March and Olsen, 1989). Representation inom EU blir då en balansakt mellan olika roller (Lequesne, 2000) och utformningen av nationella institutioner påverkar vad och vem nationella tjänstemän representerar under möten i exempelvis ministerrådet och vad som uppmuntrar till en överstatlig rolluppfattning (Beyers & Trondal, 2004:926, Trondal, 2006b:2). Skilda perspektiv (exempelvis liberal representation) medför olika förståelser för vad som utgör "sann" representation, detta kommer inte att diskuteras vidare i studien; att undersöka ledamöternas rolluppfattning(ar) och hur de interagerar med varandra ska istället förstås som *en del* i att klargöra vem eller vad ledamöterna representerar. Det i ett sammanhang där ledamöterna i Regionkommittén har som uppdrag att representera kommuner och regioner, men där arbetsstrukturen inom institutionen *samtidigt* möjliggör en nationell och överstatlig rolluppfattning och form av representation.

Uppsatsen syftar till att komplettera den nationella och överstatliga rolluppfattningen som är framträdande i tidigare forskning av rolluppfattningar med en möjlig *subnationell rolluppfattning* hos de svenska ledamöterna i Regionkommittén. Relationen mellan de tre möjliga rolluppfattningarna utvecklas och problematiseras i analysen, där begreppen rollkonflikt och rollsamverkan används för att förstå interaktion mellan rolluppfattningar.

3.4 Möjliga rolluppfattningar inom Regionkommittén

Inom Regionkommittén finns flera möjliga rolluppfattningar och lojalitetstillhörigheter för ledamöterna vilket beskrivs utförligt i kapitel två. En möjlig nationell rolluppfattning genom arbetet i nationella delegationer men även som representant för den nationella partigruppen, i uppsatsens fall de svenska partierna.

Ledamöterna är medlemmar i ett av sex tematiska utskott vilket kan bidra till en identifikation med specifika sakfrågor och den egna arbetsgruppen. Ledamöterna är dessutom medlemmar i någon av de europeiska partigrupperna. Detta är två tillhörigheter som kan förstås som en form av *överstatlig rolluppfattning*.

3.4.1 En subnationell rolluppfattning

Utöver den formaliserade arbetsstrukturen med nationella delegationer, tematiska utskott och partigrupper, har Regionkommittén som huvuduppgift att representera lokala och regionala intressen vilket belyses av att ledamöterna är lokalt eller regionalt valda politiker med koppling till en specifik geografisk valkrets. I uppdraget som ledamot i Regionkommittén förväntas ledamöterna representera den regionala och lokala nivån. De svenska ledamöterna är politiker från kommuner, landsting och regioner och det är där de har sin främsta bas och främsta arbetsplats. Det talar för att ledamöterna upplever att ett beteende, och rollen som representant för region, landsting eller kommun är det beteende som förväntas av dem i deras arbete och som ledamöter i Regionkommittén, samt att de känner lojalitet med regionala och lokala intressen. En subnationell rolluppfattning är således ytterligare en möjlig identifikation, utöver nationell och överstatlig, som finns inom Regionkommittén.

3.4.2 Interaktion; konflikt och samverkan

Strukturerna som skulle kunna underbygga samtliga ovanstående tre rolluppfattningar framkommer alltså i Regionkommitténs arbetsordning och institutionella uppbyggnad vilket har beskrivits i kapitel två. Det samtidigt som Regionkommittén sedan 1994 har formats av interna splittringar och ledamöternas lojalitet och rolluppfattning har förknippats med både de nationella delegationerna och med partitillhörighet, samtidigt som institutionens uppgift är att bevaka subsidiaritetsprincipen och den regionala och lokala nivåns intressen (se Hönninge & Panke, 2013:454, Christiansen, 1996:96f, Piattoni, 2013:59f). Hur interagerar rolluppfattningarna hos de svenska ledamöterna? Går det att urskilja en överlappning mellan några eller samtliga av rolluppfattningarna? Hur tar rollsamverkan sig uttryck i sådana fall? Eller, innehåller rolluppfattningarna skilda förväntningar på vad som utgör lämpligt beteende? Och går det således snarare att förstå interaktionen med hjälp av begreppet rollkonflikt?

I nästa kapitel diskuteras sociologisk institutionalism och europeisering som används för att förstå hur och genom vilka mekanismer som rolluppfattningarna interagerar. I slutet av kapitlet relateras perspektiven till rollsamverkan och rollkonflikt.

4 Sociologisk institutionalism & europeisering

För att förstå hur rolluppfattningarna tar sig uttryck och hur de interagerar används sociologisk institutionalism tillsammans med begreppet europeisering. Båda perspektiven har en stark koppling till organisationsteori, sociologisk institutionalism är en av inriktningarna inom nyinstitutionalismen och har utvecklats från studiet av organisationer som en form av social struktur (se Scott, 2014:21f; Lowndes & Roberts, 2013:22f, Sørensen & Torfing, 2007:28). I litteraturen om europeisering förväntas organisationsstrukturer kunna mobilisera ett specifikt beteende eller rolluppfattning. En del i att förstå europeiseringen är därför att förstå rolluppfattningar inom EU:s institutioner och hur det påverkar nationella institutioner och policyprocesser (se Trondal, 1999:3).

Europeisering är ett brett koncept som kan definieras på flera sätt och används i skilda forskningsinriktningar. Europeisering kan förstås både utifrån ett underifrån-perspektiv där nationella institutioner och aktörer påverkar politik på EU-nivån, samt utifrån ett uppifrån-perspektiv där EU-nivån i form av EU-institutioner och exempelvis tematiska nätverk influerar institutioner och aktörer inom medlemsländerna. Europeisering illustrerar *interaktionen mellan EU och medlemsländerna* (Börzel & Panke, 2010:405f). För att konkretisera begreppet i analysen används en sociologisk institutionell tolkning av europeisering vilket innebär att europeisering förstås som en *process vilken konstruerar och förändrar förväntningar, praktik och rolluppfattning(ar), samt formella institutioner som policy och regler, genom socialisering och inläring* (se Featherstone & Radaelli, 2003:66; Carter & Pasquier, 2010:303; Sanders & Bellucci, 2012; Thomson, 2011). Aktörers handlingar förstås som en viktig del av europeiseringsprocessen (se Jacquot & Woll: 2003:3) och studien utgår således från en mer aktörcentrerad förståelse av europeisering med fokus på just socialisering och inläring; hur *aktörer* lär sig ett visst beteende genom institutioner såsom lämplighetslogiker (se Börzel och Risse, 2000:6f för en jämförelse med en mer strukturcentrerad syn på europeisering).

Inom sociologisk institutionalism definieras en institution som en samling regler och organiserad praktik som finns inbäddade i strukturer, vilka har en delvis självständig del i det politiska livet och som definierar vad som är lämpligt beteende i relation till situationer och organisationer. Institutioner ska således ses som relativt autonoma och inte endast som en reflektion av samhället i stort eller som summan av individers handlande. Därför har institutioners design en betydande roll och institutioner ska förstås som ett ramverk inom vilket politik skapas; förvaltningar innehåller strukturer såsom standardiserade arbetsprocesser och rutiner vilka formar aktörers intressen, beteenden och identitet (March &

Olsen, 1989:18; March & Olsen 1984:734f). Sociologisk institutionalism tar hänsyn till både informella och formella institutioner. Informella institutioner tar sig uttryck i olika former av praktik, exempelvis hur individer återskapar andras beteende efter hur de förväntas bete sig i en specifik kontext. Regler både producerar och reproducerar en viss standardisering samtidigt som det alltid finns en viss otydlighet i hur regler ska tolkas vilket bidrar till variation och institutionell förändring (Lowndes & Roberts, 2013:154). Även värden och maktrelationer finns inbäddade i institutioner som fungerar som normaliserande då de innehåller gemensamma koder och definierar gemensamma logiker vilka påverkar aktörers beteende. Därför är institutioner både *begränsande* och skapar *handlingsutrymme* för aktörer vilket leder till olika utrymme för individer att agera i enlighet med de förväntade beteenden som finns i ett specifikt sammanhang eller organisation (Hay, 2002: 105; Scott, 2014:58, March & Olsen, 1989:160).

Från sociologisk institutionalism används tre framträdande antaganden för att förstå hur rolluppfattningar interagerar med varandra. 1) Individer tar hänsyn till lämplighetslogiker; vad som upplevs vara förväntat beteende i en viss kontext, 2) Institutioner både begränsar och skapar handlingsutrymme, 3) Individer har tolkningsutrymme gällande exempelvis lämplighetslogiker, därför kan situationer tolkas och definieras på olika sätt; regler och praktik skapas i en process som ibland leder till oklarhet och mångtydighet. Betydelsen av både informella och formella institutioner framhävs även i analysen (se March & Olsen, 1989:37).

4.1 Mekanismer som formar rolluppfattningar

Nedan presenteras de mekanismer som hämtas från sociologisk institutionalism och europeisering för att förstå hur de rolluppfattningar som uttrycks av ledamöterna i den svenska delegationen interagerar med varandra. Mekanismerna som presenteras utgör ingen färdig analysram som ska appliceras direkt på materialet. Exempelvis, att institutioner både begränsar och möjliggör handlingsutrymme är ett antagande som påverkar hur intervjumaterialet tolkas medan begreppet lämplighetslogik uttrycks direkt i analysen, men båda utgör trots det en viktig del i analysen.

4.1.1 Lämplighetslogik

I uppsatsen används konceptet lämplighetslogik som en informell institution som bidrar till förståelsen av hur rolluppfattningar interagerar, det beteende som förväntas av en aktör i ett särskilt sammanhang eller i en särskild position (Beyers, 2005: 902f). Att studera lämplighetslogiker innebär att fokusera på logiker och mekanismer för vad som anses vara lämpligt beteende i en kontext eller situation (Scott, 2014:59f). Lämplighetslogik innebär att aktörer strävar efter att försöka

uppfylla de krav och den förväntade praktik som finns inom exempelvis en roll och inom olika grupper. Lämplighetslogiker innebär att aktörer inte endast bryr sig om resultat utan också anpassar sitt beteende efter informell praktik och de regler som styr beslutsprocesser (March & Olsen, 2006:3f; Beyers, 2005:902f). Individer ställer sig frågor som: Vilken situation befinner jag mig i? Vilken roll har jag? Vad förväntas en person som jag göra i en situation som denna? (March & Olsen, 2008:689). I enlighet med tankarna bakom sociologisk institutionalism påverkar den institutionella dynamiken; regler och lämplighetslogiker inom EU-institutionerna, rolluppfattningar hos nationella aktörer och tjänstemän vilket på lång sikt bidrar till en process av europeisering, speciellt om rollerna framkallas även nationellt (se Trondal, 1999:2). I kontrast mot sociologisk institutionalism; att beteende formas efter lämplighetslogiker, framträder inom Rational choice-institutionalismen vad March och Olsen benämner en konsekvenslogik där beteende istället antas formas av rationella individer som agerar efter egennytta och ett förväntat resultat (March & Olsen, 1989: 160). Att utgå från tankarna om konsekvenslogik och rational choice medför en annan förståelse av europeisering och lämplighetslogiken bakom som istället fokuserar på en omfördelning av resurser och en förändrad maktbalans på nationell nivå (se Börzel & Risse, 2003: 58f). Att ta på sig en roll innebär att följa en lämplighetslogik över en konsekvenslogik (Checkel, 2005: 810).

Uppsatsens utgångspunkt är att individer har handlings- och tolkningsutrymme men informella institutioner såsom lämplighetslogiker formar och påverkar individers beteende och rolluppfattningar. Individer både skapar och följer regler och praktik vilket är nästa mekanism och utgångspunkt som presenteras. Att individer har handlingsutrymme leder till att situationer kan upplevas och definieras på skilda sätt, och processen där praktik skapas, där *lämpligt beteende* konstrueras kan leda till en dubbeltydighet (se March & Olsen, 1989: 24). Det kan påverka hur rolluppfattningar interagerar vilket är ett av de antaganden som hämtas från sociologisk institutionalism som diskuteras närmare i stycke 4.1.3.

4.1.2 Institutioner begränsar *och* möjliggör handlingsutrymme

Relationen mellan aktör och struktur är ett återkommande tema i litteraturen om nyinstitutionalism. Sociologisk institutionalism har kritiserats av förespråkare för Rational choice- institutionalism vilka menar att perspektivet inte tar hänsyn till aktörers handlingsutrymme och konsekvenslogik, samtidigt har perspektivet jämförts med den senare diskursiva institutionalismen vars förespråkare menar att perspektivet inte tillräckligt uppmärksammar strukturer och inte tar hänsyn till diskursers roll. En balansgång mellan struktur och aktör präglar således perspektivet. Förespråkare för den senare diskursiva institutionalismen menar att synen på institutioner inom sociologisk institutionalism och nyinstitutionalism präglas av en hög grad av tröghet och den diskursiva inriktningen tar istället hänsyn till en kommunikationslogik över en lämplighetslogik (se Schmidt, 2008:303f, 313 för en fördjupning om diskursiv institutionalism).

För att förstå hur institutioner både begränsar och skapar handlingsutrymme för individer (Scott, 2014:58) ska institutioner tolkas som *intersubjektiva*. Därför är det viktigt att ta hänsyn till aktörers roll i att forma kontexten; praktik och regler utvecklas och upprätthålls genom *aktörers beteende*. Individer har handlingsutrymme och möjlighet att påverka samtidigt som praktik och regler styr vad som exempelvis upplevs vara sedvanligt eller lämpligt i en organisation eller i ett samhälle (Hay, 2002:106). Sociologen Anthony Giddens struktureringsteori utgör här en medelväg mellan strukturella och aktörcentrerade perspektiv för att beskriva hur aktörer skapar *och* följer regler och praktik, samt producerar *och* reproducerar sociala strukturer. Strukturer är både medel och resultat (se Scott, 2014:93; Giddens, 1984:25). Formella och informella institutioner inom Regionkommittén är betydande för rolluppfattning och beslutsfattande men ledamöterna har själva utrymme att påverka och reproducera rolluppfattningar och därför ligger fokus på ledamöternas upplevelser. De institutionella perspektiven utvecklas och nya inriktningar kompletterar de ursprungliga vilket illustrerar betydelsen av att fortsätta använda och diskutera institutionella perspektiv.

4.1.3 Tolkningsutrymme; skilda lämplighetslogiker

Betydelsen av lämplighetslogiker i att forma rolluppfattningar har beskrivits tidigare men lämplighetslogiker är inte konstanta; vad som upplevs vara lämpligt beteende påverkas av individers tolkning av regler och praktik (Lowndes & Roberts, 2013:31,154; Hay, 2002:106). Att agera efter en lämplighetslogiker inom exempelvis en arbetsgrupp behöver inte betyda att utrymmet för konflikt försvinner. Situationer kan tolkas och definieras på olika sätt, regler och praktik skapas i en process som ibland leder till oklarhet och mångtydighet (March & Olsen, 1989:37). Aktörer lär sig olika regler för vad som utgör lämpligt beteende genom att de är medlemmar i och deltar i skilda sammanhang (March & Olsen, 1989:37). Därför är det relevant att förstå den process genom vilken regler och praktik översätts till ett faktiskt beteende (Se March & Olsen, 2008:693) och därför fokuserar uppsatsen på ledamöternas upplevelser vilka fångas genom intervjuer vilket diskuteras mer utförligt i metodkapitlet.

Ledamöternas tolkning kan påverkas av flertalet skilda faktorer. Nationella aktörer och tjänstemän har olika starka institutionella band till den nationella nivån. Organisationer eller myndigheter som är autonoma eller mer självständiga från den nationella nivån och den nationella regeringen tenderar att utveckla starkare band med institutioner på EU-nivå (se Wockelberg, 2014:732; Beyers, 2005:913). En högre grad av decentralisering inom ett land tenderar att bidra till en något positivare syn på överstatlighet och flernivåstyrning hos befolkningen (Hooghe, 2005:868). Olika avdelningar inom en organisation kan socialisera skilda lämplighetslogiker vilket påverkar och möjliggör för olika rolluppfattningar (se Hooghe, 2005:868). Således kan olika arbetsgrupper eller arbetsuppgifter inom Regionkommittén leda till olika förståelser och tolkningar av rolluppfattningar inom organisationen.

4.1.4 Socialisering och inlärnin

I studien används en sociologisk institutionell tolkning av europeisering, där europeisering förstås som en process vilken konstruerar och förändrar förväntningar, praktik och rolluppfattning(ar), samt formella institutioner som policy och regler, genom *socialisering och inlärnin* (se Featherstone and Radaelli, 2003:66; Carter & Pasquier, 2010:303; Sanders & Bellucci, 2012; Thomson, 2011). Socialisering och inlärnin är framträdande teman i forskning om europeisering och europeisk integration, ofta förknippat med processer av identitetsskapande.

Socialisering beskriver den process där individer formas och anpassar sig till normer, praktik och regler inom ett visst samhälle eller organisation. Normer och praktik påverkar således beteende och vad som uppfattas som lämpligt beteende, vilket internaliseras hos aktörer och reproduceras genom utbildning och socialisering (Hooghe, 2005:865; Beyers, 2005:900; March & Olsen, 1989:20; Checkel, 2005:804). I kapitel tre beskrevs skillnaden mellan rolluppfattning och identitet och att interaktion mellan rolluppfattningar utgör en första fas av en möjlig socialiseringsprocess. Att ta på sig olika roller är en del i identitetsskapande och kan förstås som ett första stadie i att utveckla en identitet. Checkel benämner det för typ 1 socialisering, vilket skiljer mot typ 2 socialisering som innebär att reglerna och normerna bakom en viss rolluppfattning har blivit internaliserade av individen; det har blivit individens *identitet* och främsta känsla av tillhörighet (se Trondal, 1999:7; Checkel, 2005:804).

Informella institutioner har en betydande roll i europeiseringsprocesser, i uppsatsens fall lämplighetslogiker (Börzel & Risse, 2000:9f). Socialisering innebär att en aktör följer en lämplighetslogik över en konsekvenslogik (Checkel, 2005:804; Smith, 2011:388). Socialisering sker genom en form av rollspel. Med andra ord, socialisering är att ta på sig olika roller och rolluppfattningar vilka påverkas av kontexten (Beyers, 2005:899). En kontext som i uppsatsen består av både den europeiska, nationella och den subnationella nivån. Socialisering och inlärnin ska förstås som mekanismer som kan bidra till att förstå konstruktionen och interaktionen mellan rolluppfattningar (se även Carter & Pasquier, 2010).

Socialisering påverkar rolluppfattningar men behöver inte nödvändigtvis innebära att en viss rolluppfattning ersätter en annan. Socialisering kan också leda till att förståelsen av en nationell rolluppfattning förändras och utvecklas och att rolluppfattningar samverkar då exempelvis en nationell representant börjar se nationella intressen som överlappande med ett EU-perspektiv (se Beyers, 2005:904). Dessutom tenderar ett intensivt deltagande i EU-institutioner medföra att nationella representanter tar på sig rollen som överstatlig/EU representant (se Trondal & Veggeland, 2003:63; Wockelberg, 2014:734). Ett högre deltagande i arbete på EU-nivå tenderar att skapa en starkare "vi-känsla" vilket positivt påverkar en överstatlig rolluppfattning (se Checkel, 2003:210). Vad Checkel benämner kvaliteten på kontakten påverkar gruppkänslan inom institutioner; informella möten i mindre gruppsammanhang är en faktor som kan skapa en förändring hos aktörernas beteende (2003:210). Mindre gruppsammanhang är en

faktor som skulle kunna bidra till socialisering, och kan leda till att förståelsen av en nationell rolluppfattning förändras och utvecklas och att tidigare eventuellt skilda rolluppfattningar samverkar då exempelvis en nationell representant börjar se nationella intressen som överlappande med ett EU-perspektiv (se Beyers, 2005:904).

4.2 Rollkonflikt och rollsamverkan

Ovanstående mekanismer kan bidra till både rollkonflikt och rollsamverkan, begrepp som används för att illustrera och förtydliga en form av interaktion mellan rolluppfattningar. Beroende på hur ledamöterna upplever och tolkar det förväntade beteendet i ett specifikt sammanhang kan det få olika inverkan på rolluppfattningen och hur möjliga rolluppfattningar interagerar. Hur ledamöterna uttrycker rolluppfattningar påverkas av tolkningen av lämplighetslogiker; vad som upplevs som förväntat beteendet i en specifik kontext vilket påverkas av socialisering och inläring. I uppsatsen används lämplighetslogiker för att utforska hur rolluppfattningarna tar sig uttryck och hur de interagerar. Lämplighetslogiker används för att förstå det abstrakta begreppet rolluppfattning.

Begreppet rollkonflikt beskrevs i kapitel tre och används för att illustrera vad som händer när individer exponeras för olika rolluppfattningar som upplevs innehålla *skilda* lämplighetslogiker (se Trondal & Veggeland, 2003:62). Begreppet används för att illustrera vad som händer när rolluppfattningar upplevs vara oförenliga med varandra. Motsätter en nationell rolluppfattning en subnationell? Är det möjligt att samtidigt identifiera och känna lojalitet med en specifik EU-institution eller arbetsgrupp och den regionala och lokala kontexten?

Begreppet rollsamverkan används för att illustrera sammanhang då rolluppfattningar inte upplevs innehålla skilda lämplighetslogiker. Rollsamverkan sker då rolluppfattningar kompletterar istället för ersätter eller motsätter varandra, eller när förståelsen av en rolluppfattning förändras, vilket påverkas av just socialisering och inläring. Bidrar en överstatlig rolluppfattning till en förändrad förståelse av en nationell rolluppfattning? Överlappar en nationell rolluppfattning med en subnationell rolluppfattning? I enlighet med tankarna bakom sociologisk institutionalism påverkar den institutionella dynamiken; regler och lämplighetslogiker inom EU-institutionerna, rolluppfattningar hos nationella aktörer och tjänstemän vilket på lång sikt bidrar till en process av europeisering, speciellt om rollerna framkallas även nationellt (se Trondal, 1999:2). En form av rollsamverkan där rolluppfattningarna mer och mer smälter samman till en rolluppfattning.

I nästa kapitel presenteras utformningen av den semistrukturerade intervjustudie som har använts för att samla in materialet.

5 Metodologiskt ramverk

Nedan presenteras uppsatsens metodologiska ramverk som bygger på en semistrukturerad djupintervjustudie. I kapitlet presenteras utformningen av intervjuerna och intervjuguiden, analysstadiet redogörs och slutligen diskuteras den empiriska avgränsningen till Regionkommittén och svenska ledamöter, samt generaliseringsmöjligheter.

5.1 Semistrukturerad intervjustudie

Intervjuer används då syftet med uppsatsen är att undersöka hur de svenska ledamöterna i Regionkommittén *resonerar och arbetar* i praktiken för att förstå hur rolluppfattningar som uttrycks av ledamöterna interagerar. Med hjälp av intervjuer är det möjligt att fokusera på människors vardagserfarenheter och förstå världen såsom den upplevs av intervjupersonerna (Kvale & Brinkman, 2014:17; Esaiasson et al, 2007:285f). Uppsatsen bygger på en kvalitativ intervjuteknik som syftar till att gå på djupet med intervjutillfällena på ungefär 30 minuter. En ibland förekommande kritik mot forskningsintervjuer är att det är svårt att garantera sanningshalten i intervju svaren och att resultaten är ogiltiga om intervjupersonernas berättelser skulle visa sig vara falska (se Kvale & Brinkman, 2014:300). Eftersom syftet med studien är att nå intervjupersonernas upplevelser är det i sammanhanget problematiskt att prata om sanna eller falska berättelser. Intervjupersonerna fungerar inte som informanter där intervjun snarare fokuserar på fakta istället för på upplevelser (se Kvale & Brinkman, 2014:128f). Därför har också språket en viktig roll; kunskap produceras i intervjusituationen i en process med både intervjuaren och intervjupersonen (se Welch & Piekkari, 2006: 418). I studien används kvalitativa djupgående intervjuer eftersom uppsatsen utgår från att upplevelser är *intersubjektiva* och individer har *tolkningsutrymme*. Därför är det relevant att förstå den process genom vilken regler och praktik översätts till ett faktiskt beteende (se March & Olsen, 2008: 1f).

Kraven på validitet ska genomsyra kunskapsproduktionens alla stadier och inte endast slutproduktionen. Det handlar om utförandet av intervjuerna, att väl underbygga de teoretiska antagandena och en väl genomförd transkribering av intervjumaterialet. Forskningsprocessen präglas av öppenhet och diskussion vilket är viktigt då intervjuaren genomför *en* möjlig tolkning av intervjumaterialet och därför redogörs intervju svaren grundligt i analysen (Kvale & Brinkman, 2014: 253f, 297f; Rubin & Rubin 2005:64).

5.1.1 Genomförande och intervjuguide

Det finns inga självklara regler för hur genomförandet av en intervju och intervjusituation ska utformas (Kvale & Brinkman, 2014: 33,141; Esaiasson et al, 2005:279f). Intervjumaterialet samlas in genom en semistrukturerad intervjuteknik vilket innebär att intervjuguiden utformas för att ringa in och täcka centrala teman samt inkludera förslag på frågor som ska tas upp under intervjun (Kvale & Brinkman, 2014:148,172). I uppsatsen används intervjuer för att skapa en förståelse över hur intervjupersonerna har agerat i en specifik situation eller vanligtvis agerar i arbetet inom Regionkommittén. Därför syftar frågorna till att komma åt detaljerade (och spontana) beskrivningar och inte färdiga slutsatser eller spekulativa förklaringar (se Wagenaar, 2011:254; Kvale & Brinkman, 2014:175). Därför undviks varför-frågor i intervjuguiden och frågorna formuleras mestadels i deskriptiv form.

Istället för att använda en strukturerad intervjuguide med samma uppsättning frågor till samtliga intervjupersoner utformas och anpassas frågorna till viss del efter varje intervjuperson då ledamöterna arbetar i olika utskott och europeiska partigrupper. Det skiljer mot att göra exempelvis en surveyundersökning där samma frågor skickas till samtliga deltagare, och utgör ytterligare en anledning till varför antalet intervjupersoner har begränsats och varför en semistrukturerad intervjuteknik används istället för en strukturerad. Utskotten har exempelvis skilda ansvarsområden och för att förstå hur ledamöterna arbetar och resonerar i praktiken, och för att förstå deras rolluppfattningar, anpassas frågorna för att inkludera områden som ledamöterna har arbetat med. Intervjufrågorna syftar till att komma åt hur intervjupersonerna resonerar kring sitt arbete och sitt uppdrag som ledamot i Regionkommittén. Vad som upplevs som viktigt och vad som upplevs som mindre viktigt. Intervjuerna syftar till att undersöka de lämplighetslogiker som intervjupersonerna ger uttryck för i sitt arbete. Därför anpassas också frågorna till att fokusera på arbetsstrukturen och miljön inom Regionkommittén. Det innebär att frågornas fokus är på hur intervjupersonerna upplever arbetet inom den nationella delegationen, eventuellt hur intervjupersonerna upplever arbetet som rapportör, hur intervjupersonerna upplever arbetet i utskott och arbetet inom den europeiska partigruppen. Intervjuguiden innehåller även frågor som handlar om ledamöternas uppdrag och arbete i kommun eller region. Några av frågorna formuleras så att de tar upp en situation och sedan får intervjupersonen utveckla svaret därifrån (Esaiasson et al, 2005:289f). Under intervjutillfället får intervjupersonen utveckla sina erfarenheter och upplevelser. Påståenden och uttalanden som uppfattas som otydliga följs upp med följdfrågor (Rubin & Rubin, 2005:136). Intervjuguiden presenteras som bilaga 1. I enlighet med den semistrukturerade intervjutekniken inkluderar intervjuguiden förslag på frågor, intervjufrågorna omformuleras och kompletteras under vissa av intervjutillfällena. Det övergripande temat är dock detsamma för alla intervjuer. Intervjutillfällena inleds med en presentation av uppsatsförfattaren och uppsatsens syfte och bakgrund för att sedan övergå till en mer generell fråga om intervjupersonens bakgrund, när intervjupersonen utnämndes och hur länge personen har varit ledamot i Regionkommittén. Under intervjuerna

konkretiserades frågorna som presenteras i bilaga 1. Det kan vara att "europeiska partigruppen" ersattes exempelvis med "PES-gruppen" och att frågorna om rapportörskap byttes ut om ledamoten inte har arbetat som rapportör. Den semistrukturerade intervjutekniken bidrar med en grad av flexibilitet och utrymme för att hitta nya ingångar under intervjuernas gång.

Ledamöterna i Regionkommittén ska representera och vara jämnt geografiskt fördelade i Sverige vilket medför svårigheter i att genomföra intervjuerna genom ett personligt möte. Därför genomförs två intervjuer via Skype och fem intervjuer på telefon. Att genomföra intervjuer på telefon eller genom Skype innebär att det finns en risk att som intervjuare missa kroppsspråk eller andra visuella uttryck som bidrar till att kontextualisera intervjusvaren vilket eventuellt ger en ökad förståelse för vad intervjupersonerna säger (Hanna, 2012:241; Deakin & Wakefield, 2013:604f). Samtidigt möjliggör telefonintervjuer och Skype att inkludera ett större antal intervjupersoner med en större geografisk spridning vilket bidrar till studiens validitet.

5.1.2 Analysstadiet

Eftersom genomförandet av intervjuerna går hand i hand med analysen av intervjumaterialet är det viktigt att redan innan intervjuerna ha skapat sig en bild över hur materialet ska analyseras (Wagenaar, 2011:251). Analysstadiet börjar redan under transkriberingen då intervjuaren med bakgrund i teorin letar mönster i intervjusvaren. Efter att intervjuerna har transkriberats och strukturerats, sammanfattas och kategoriseras intervjumaterialet med hjälp av uppsatsens teoretiska ramverk. Kategorierna som används är teoristyrda vilket underlättar arbetet med att jämföra intervjumaterialet (Kvale & Brinkman, 2014:72, 236, 243f; Rubin & Rubin, 2005:201f). Intervjumaterialet struktureras efter vad intervjupersonerna upplever vara det mest förväntade och lämpliga beteende i deras roll som ledamot i Regionkommittén. Intervjumaterialet struktureras således efter de lämplighetslogiker som är mest framträdande i materialet. Att ta på sig en roll innebär att följa en lämplighetslogik över en konsekvenslogik (Checkel, 2005: 810) vilket beskrevs i kapitel 3 och därför undersöks lämplighetslogiker för att förstå hur rolluppfattningarna tar sig uttryck och hur de interagerar. Kategoriseringen ger en överblick över intervjumaterialet och underlättar jämförelser mellan intervjuerna.

För att förstå hur de möjliga rolluppfattningarna interagerar inleds analysen med en diskussion om hur de tar sig uttryck och vad rolluppfattningarna faktiskt innebär i uppsatsens specifika fall. Hur ledamöterna tolkar och förstår möjliga rolluppfattningar påverkar om några av rolluppfattningar överlappar varandra eller är motsägelsefulla. Exempelvis, upplever ledamoten att den subnationella nivån till stor del är självständig gentemot den nationella nivån skulle det kunna försvåra ett samspel mellan en subnationell och nationell rolluppfattning i ledamöternas arbete i Regionkommittén. Att förstå hur de tar sig uttryck är en del av att förstå hur de interagerar och är således en viktig del i analysen. Mekanismerna som presenteras i det teoretiska ramverket; att institutioner begränsar och möjliggör

handlingsutrymme, skilda tolkningsmöjligheter, socialisering och inläring, används för att analysera lämplighetslogikerna och således för att förstå hur rolluppfattningarna tar sig uttryck och hur de interagerar hos ledamöterna. För att ytterligare förtydliga interaktionen mellan rolluppfattningarna används sedan begreppen rollkonflikt och rollsamverkan.

Intervjuszvaren presenteras och diskuteras i analysdelen, eftersom fokus ligger på ledamöternas upplevelser presenteras och diskuteras längre citat istället för att materialet presenteras på ett mer kvalitativt sätt i form av tabeller. Intervjupersonerna skrivs inte ut med namn utan refereras till som ”intervjuperson 1”, ”intervjuperson 2” och så vidare. Intervjupersonerna presenteras i en annan ordning under rubriken 9.1 vilket betyder att ”intervjuperson 1” i analysen inte nödvändigtvis är personen överst på listan med intervjupersoner.

5.2 Avgränsning och generaliseringsmöjligheter

Den kvalitativa intervjutekniken skiljer sig från surveyundersökningar och observationer där det istället hade varit möjligt fokusera på ett större antal intervjupersoner, men där det inte funnits samma möjlighet att djupgående undersöka resonemang och tolkningar av lämplighetslogiker och rolluppfattningar. Socialisering innebär att individer förändrar sina preferenser och det undersöks lämpligast genom strukturerade intervjuer; beteendet eller röstningsbeteende är istället något som skulle kunna undersökas genom observationer (se Hooghe, 2005:865). En återkommande invändning mot intervjuforskning är att för få intervjupersoner används för att det ska gå att generalisera resultaten. Påståendet leder till frågan om vad generalisering innebär och hur den genomförs (Kvale & Brinkman, 2014:310). Studien och dess resultat ska tolkas utifrån en form av *analytisk generalisering*, vilket kräver en teoretiskt välgrundad bedömning om vad i resultaten som kan ge indikationer om vad som kan ske i en liknande situation eller ett liknande sammanhang (Kvale & Brinkman, 2014:312; Trondal, 2010:11). Under genomförandet av respondentundersökningar med fokus på intervjupersonernas erfarenheter är inte antalet intervjuer det viktigaste utan fokus bör ligga på att genomföra intervjuer ”tills det uppstår en teoretisk mättnad”, alltså när det inte längre framkommer nya aspekter av det som studeras (Esaiasson et al, 2007:290). Om intervjupersonerna väljs ut i enlighet med ett strategiskt och genomtänkt urval så förväntas intervjupersonerna inneha en samlad mängd kunskap, och i studiens fall, erfarenhet och upplevelser gällande studiens ämne. Då är det fullt tillräckligt att intervjua ett mindre antal personer (Esaiasson et al, 2007:292; Esaiasson et al, 2005:287).

5.2.1 Regionkommittén och den svenska delegationen

Analysens empiriska fokus är rolluppfattningar inom Regionkommittén då studien syftar till att komplettera möjliga nationella och överstatliga rolluppfattningar med en subnationell rolluppfattning. Därför utgår studien från ett forum där den subnationella nivån har ett formellt utrymme liknande den nationella och överstatliga nivån. Uppsatsen är avgränsad till att fokusera på svenska ledamöter i Regionkommittén och intervjumaterialet består av djupintervjuer med nio ledamöter i Regionkommittén, både nuvarande och tidigare. Intervjupersonerna finns presenterade med titel och datum för intervjutillfället under rubrik 9.1.

Sverige har 12 platser i Regionkommittén under varje femårig mandatperiod vilket bidrar till att urvalet av möjliga intervju personer redan från början är begränsat. Den nuvarande mandatperioden i Regionkommittén påbörjades i början av 2015 vilket innebär att ledamöterna som varit aktiva under kortast tidsperiod har varit aktiva i drygt ett år vid intervjutillfällena. Därför intervjuas både nuvarande och tidigare ledamöter för att få en spridning. Att enbart utgå från nuvarande ledamöter vilka endast varit aktiva i ett år vilket skulle kunna bidra till en missvisande bild över hur rolluppfattningar interagerar.

Tidigare kapitel har beskrivit hur nomineringsprocessen av ledamöter och även utformningen av stöd till ledamöterna från den nationella regeringen skiljs åt mellan medlemsländerna. Ledamöterna från Sverige har samma form av stöd och uppbackning från SKL. Uppsatsen fokuserar på rolluppfattningar inom den svenska delegationen då det finns en liknande struktur som stöttar ledamöterna i deras arbete. Det kan påverka hur rolluppfattningarna interagerar vilket medför att studien också till viss mån är möjlig att generalisera till andra delegationer med liknande strukturer som den svenska. Samtidigt är intervjupersonerna utvalda på grund av att de arbetar i skilda tematiska utskott och dessutom är medlemmar i skilda nationella partier och europeiska partigrupper. Det är faktorer som kan bidra till olika förståelser och tolkningar av rolluppfattningar, vilket leder till en *variation av intervjupersonerna trots att de arbetar i samma nationella delegation* och har liknande strukturer av stöd bakom sig.

Att genomföra en komparativ studie mellan olika ledamöter eller delegationer från olika medlemsländer är ett område för vidare forskning för vilken den här studien kan utgöra en grund. Ledamöterna arbetar i utskott och partigrupper som går tvärs över nationella delegationer. Det bidrar till att minska en eventuell problematik i att tankarna om en nationell rolluppfattning reproduceras genom valet av intervju personer från den svenska delegationen. Skilda avdelningar inom en organisation kan socialisera skilda lämplighetslogiker vilket påverkar och möjliggör för olika rolluppfattningar (se Hooghe, 2005:868). Studien är således möjlig att till viss mån generalisera till andra delegationer med liknande strukturer på grund av att intervjupersonerna inom delegationen är valda genom ett strategiskt och genomtänkt urval. Ytterligare en anledning till att de svenska ledamöterna intervjuas är att intervjuer på intervjupersonernas modersmål kan bidra till att de känner sig bekvämare och tryggare i situationen. Det är en

viktig del då syftet är att få dem att redogöra för deras upplevelser och tolkningar av händelser (se Welch & Piekkari, 2006:418).

Det finns inte andra institutioner med exakt samma struktur med fokus på överstatlig, nationell och subnationell nivå som i Regionkommittén. Det är dock möjligt att generalisera till andra kontexter inom flernivåsystem där olika rolluppfattningar interagerar. Uppsatsen ska förstås som ett fall av rolluppfattning inom ett flernivåsystem, och hur individers rolluppfattningar interagerar när de blir en del av en större politiskt institution eller arena. Studien ska dessutom förstås som ett bidrag till den idag begränsade forskningen om Regionkommittén och särskilt den begränsade forskningen om det svenska arbetet och den svenska delegationen i Regionkommittén.

6 Rolluppfattningar hos svenska ledamöter i Regionkommittén

I kommande kapitel analyseras intervjumaterialet för att besvara frågeställningen: Hur interagerar rolluppfattningar som uttrycks av svenska ledamöter i Regionkommittén? Uppsatsen syftar till att 1) bidra med en ökad teoretisk förståelse för hur en möjlig subnationell rolluppfattning verkar och interagerar med en nationell och överstatlig rolluppfattning, samt 2) bidra med en förståelse för hur rolluppfattningar interagerar i ett flernivåsystem. Uppsatsen syftar dessutom till att 3) bidra med en ökad empirisk förståelse för hur lokala och regionala representanter verkar i Regionkommittén som historiskt sätt varit delad mellan nationella delegationer och partitillhörighet, det genom att utgå från djupintervjuer med svenska ledamöter.

För att förstå hur de möjliga rolluppfattningarna interagerar inleds analysen med en diskussion om hur de tar sig uttryck och vad rolluppfattningarna faktiskt innebär i uppsatsens specifika fall. Att förstå hur de tar sig uttryck är en del av att förstå hur de interagerar och är således en viktig del i analysen. Analysen struktureras efter de lämplighetslogiker som varit mest framträdande i intervjusvaren. Sedan analyseras hur rolluppfattningarna interagerar med hjälp av lämplighetslogiker, socialisering och inläring utifrån ett europeiseringsperspektiv. I nästa kapitel analyseras rolluppfattningarna med hjälp av rollkonflikt och rollsamverkan.

6.1 Konsensus och ”svenska frågor” som lämplighetslogik

När man jobbar utomlands på det här sättet sitter man ju inte där i första hand som representant för sig själv eller som representant för sin kommun eller så, utan man sitter ju som representant för Sverige (Intervjuperson 6, 2016).

Det var verkligen bra stämning och verklig sammanhållning i den svenska delegationen, det var det, oavsett parti man kom från (Intervjuperson 5, 2016).

Enighet inom den svenska delegationen, speciellt över nationella partigränser upplever intervjupersonerna som betydande arbetet i Regionkommittén, och något som präglar arbetsstrukturen. I rollen som ledamot i Regionkommittén förväntas du i hög grad agera som en representant för hela delegationen.

Vi försökte så långt som möjligt att vara så överens som vi bara kunde och jag kan faktiskt när det gällde avfallsrapporterna inte dra mig till minnes att det var några meningsskiljaktigheter (Intervjuperson 7, 2016).

Stödet från SKL i form av koordinering och samordning inför plenarsessioner framställs av intervjupersonerna som väldigt betydande i deras arbete i Regionkommittén. Det är ett starkt formellt institutionaliserat stöd som är en del av hur intervjupersonerna resonerar kring vad som upplevs vara gemensamma frågor för ledamöterna i den svenska delegationen och viktiga frågor för Sverige i allmänhet. Intervjuperson 6 berättar att samarbetet med SKL är "[B]etydande för att få veta vilka perspektiv som är viktiga, perspektiv som har samlats in från alla Sveriges kommuner och regioner". Intervjuperson 3 berättar att det inför möten är:

[G]enomgång i Sverigegruppen om det finns någonting vi svenskar absolut ska stå upp för på mötet medan det ibland är mer att här kan ni rösta med partigruppen för det är inte en så viktig fråga för Sverige, för Sveriges kommuner och landsting (Intervjuperson 3, 2016).

Frågor som intervjupersonerna upplever utmärker sig som särskilt viktiga för delegationen är exempelvis klimat- och miljöfrågor, jämställdhet och den svenska modellen. Intervjuperson 4 tar upp jordbruksfrågor som ett område inom vilket den svenska delegationen ofta har enats kring. Det utmärkte sig under röstningar i plenarsessioner då de svenska ledamöterna röstade helt samstämmigt vilket fick personer från partigruppen att ställa frågan "vad gjorde du nu? Varför röstade du på det där?" Intervjuperson 2 upplevde att även andra nationella delegationer kunde bli irriterade och "[P]åpekade alltid att vi svenskar ni går ihop gällande partiskiljande frågor och sådär, det kunde man höra sådana reaktioner." Även i frågor gällande arbetsmarknadspolitik där en av intervjupersonerna upplever att partigruppsintresset lyser igenom överlag sticker den svenska delegationen ut.

Där är vi ju lite udda som land, där är det ju snarare så att vi har en annan modell än vad övriga Europa har, så att i vanliga fall är det ju partigrupperna som jobbar och är rätt starka i de frågorna och likadant i de ekonomiska frågorna så är ju partigrupperna starka. Men även där är ju Sverige och måste agera att här ska ni inte in och pillra för att reglera minimilöner och sådant för vi har ju ett helt annat system [...] (Intervjuperson 1, 2016).

Migrationspolitik är ett område där det tydligt framgår att nationella ståndpunkter lyser igenom även i partigruppen. Ledamöter som kommer från medlemsländer som har en stramare migrationspolitik tenderar också att ha en stramare hållning i partigruppen. Gällande migrationspolitik menar intervjuperson 3 att:

Vi har ju till exempel oftare mer gemensam ståndpunkt med de borgerliga ledamöterna i vår nationella grupp än med vissa representanter i vår partigrupp i Europa (Intervjuperson 3, 2016).

Det finns en stark "vi-känsla" i den nationella delegationen och i ett par intervjusvar uttrycks även en "dem-känsla" gentemot EU och Bryssel. Det

illustreras i citatet ovan där intervjuperson 1 beskriver det som att "[H]är ska ni inte in och pilla [...]" med hänvisning till EU:s institutioner. Intervjuperson 9 menar att det handlar om att se till så att vissa frågor "[E]j läggs under EU:s vingar". I intervju svaren framgår det inga större skiljelinjer mellan ledamöter som representerar landsbygdsområden respektive storstadsområden inom den svenska delegationen. En av intervjupersonerna menar att det kunde märkas i områden som stadsutveckling och jordbruksfrågor medan fyra intervjupersoner menar att det inte alls var något som märktes i resonemangen. Intervjuperson 1 upplevde dock att det märktes i Regionkommittén som helhet. I jämförelse med den upplevda samstämmigheten mellan de nationella politiska partierna är det dock ett intervju svar som sticker ut och som illustrerar en något mindre enighet mellan storstadsområden och landsbygdsområden. Intervjuperson 7 menar att det spelar roll [P]å samma sätt som det spelar roll i alla sammanhang när vi har olika bakgrund och inte minst styr ju den frågan när det gäller att besätta platserna". En jämn fördelning mellan de politiska blocken, geografisk hemvist och en jämn fördelning av kommun och regionpolitiker är viktiga kriterier när ledamöterna nomineras. Väl i arbetet i den nationella delegationen upplever ledamöterna att de representerar intressen som är gemensamma för Sveriges kommuner och landsting. Intervjupersonerna verkar uppleva att skillnader mellan kommuner och landsting blir mindre viktiga då de blir en del av och agerar i ett större sammanhang. Således, när rolluppfattningarna interagerar i ett flernivåsystem.

Intervjuperson 8 upplever Regionkommittén som ett konsensusorgan: "[F]ör att Rådet och Parlamentet ska bry sig om vad vi tycker så går det ju inte att vi är som hund och katt utan att vi försöker hitta ganska breda lösningar". Enighet upplevs som något nödvändigt för att kunna påverka EU:s beslutsprocess gentemot övriga institutioner, vilket även tar sig uttryck inom den svenska delegationen. Att uppnå konsensus inom den svenska delegationen framstår hos intervjupersonerna som det mest förväntade beteendet. En form av lämplighetslogik vilken tar sig uttryck som ett förväntat kollektivt beteende, och en form av nationell rolluppfattning för ledamöterna att leva upp till under arbetet i Regionkommittén. Intervjuperson 1 förklarar att "man backar upp varandra inom delegationen" och intervjuperson 9 upplever det som att "det finns vissa frågor där vi känner att vi bör hålla ihop".

Vid tillfällen då en svensk ledamot fått i uppdrag att vara rapportör inom sitt utskott diskuteras det även inom den svenska delegationen. Den konkreta hjälpen under rapportörskap i form av skrivhjälp och experthjälp tillhandahålls inte av Regionkommitténs sekretariat utan framförallt av SKL. Ledamöterna kan även använda sig av experthjälp från den regionala eller kommunala organisationen eller från en civilsamhällesorganisation. Hur intervjupersonerna upplever stödet på kommun- eller regionnivå diskuteras under rubriken 6.1.1. Stödet från SKL framhålls av samtliga intervjupersoner som väldigt betydande i deras arbete. Intervjuperson 5 upplevde att stödet helt och hållet kom från SKL och intervjuperson 9 berättar att ledamöterna blir tilldelade en expert från SKL vid rapportörskap. Intervjuperson 2 talar om att det var vanligt att övriga svenska ledamöter kom med inslag och att uppdraget som rapportör även diskuterades på SKL:s internationella beredning där flera av ledamöterna i Regionkommittén

också var medlemmar. Betydelsen av enighet inom delegationen framkommer således även i sammanhang där ledamoten förväntas representera sitt utskott.

Varje gång vår delegation fick en rapport, något uppdrag där vi syntes lite mer så var det lite applåd och heja heja, nu har vi lyft fram våra positioner lite, som sagt oavsett partigrupp (Intervjuperson 4, 2016).

I samband med rollen som rapportör berättar intervjuperson 6 att:

[V]i anstränger oss ju verkligen för att kunna bli rapportörer för då kan man ju också lyfta fram lite de svenska perspektiv som man har eller som vi tycker är viktiga från Sverige och försöka få in det (Intervjuperson 6, 2016).

Eftersom det inte är så ofta som man får rapportörskap så engagerar det ju hela den svenska delegationen på det sätt att man hjälper till och följer upp om man behöver ha kontakter eller någonting. Hela gruppen är ju med och är engagerade i rapportörskapet (Intervjuperson 5, 2016).

Det formaliserade stödet från SKL verkar som ett ramverk innehållandes rutiner som formar och uppmuntrar ett visst beteende. En institution med organiserad praktik med förväntningar om ett beteende som nationell representant. En representant som förväntas arbeta för sina nationella intressen, i enlighet med en nationell rolluppfattning. Inför plenarsessioner får ledamöterna röstrekommendationer från SKL och från den europeiska partigruppen. En av intervjupersonerna beskriver situationen inför en omröstning under plenarsessionerna som osäker i jämförelse med en svensk parlamentarisk situation där man som politiker i de flesta frågor oftast vet hur omröstningen kommer att sluta. Det finns en upplevd osäkerhet i Regionkommittén och det är svårare att veta om ens ståndpunkt kommer att få majoritet eller inte. En faktor som möjligtvis influerar till den upplevda betydelsen av enighet.

I och med att vi inte är där hela tiden finns ju inte möjligheten att under hand och i förväg undersöka sådant. Utan du ser när du kommer ditt. Där kan säkert parlamentet vara annorlunda, där umgås de ju fyra dagar i veckan med varandra (Intervjuperson 8, 2016).

Arbetet i Regionkommittén är inte ett heltidsuppdrag, intervjuperson 8 beskriver ledamöterna som "fritidspolitiker" vilket gör att ledamöterna blir extra beroende av det stöd de tillhandahålls.

Med det utrymme man har som ledamot i Regionkommittén så skulle man ju inte ha en chans att skriva ner och göra saker själv om man inte är extremt super duktig på ett ämne men det tar ju ganska mycket tid att skriva ner och samla in mycket fakta [...] (Intervjuperson 4, 2016).

6.2 Lämplighetslogiker inom den subnationella nivån

Intervjupersonerna upplever att det finns områden som de förväntas stå upp för som svenska ledamöter, men då det nationella stödet kommer från SKL, som har som uppgift att representera kommuner och landsting, kan rollen som svensk ledamot jämföras med att agera efter vad som upplevs vara bäst för den egna regionen eller kommunen? Att agera efter en subnationell rolluppfattning? Eller bidrar formella och informella institutioner snarare till en överstatlig rolluppfattning med mindre plats för det nationella?

6.2.1 Institutioner som underlättar europeisering

En majoritet av intervjupersonerna upplever att de kan se en röd tråd i arbetet på regional/lokal nivå och arbetet i Regionkommittén. Flera av intervjupersonerna berättar att intresset för deras arbete i Regionkommittén växte i deras hemmaregioner och hemmakommuner under tiden de var ledamöter. Det tillsammans med en insikt om att ledamöterna i Regionkommittén alla har liknande frågor och problem att handskas med hemma på den lokala och regionala nivån, inte bara i Sverige utan i Europa. Det bidrar till att enighet inom den svenska delegationen upplevs vara ett lämpligt beteende då alla regioner och kommuner överlag ändå har ungefär samma problem. Intervjuperson 4 berättar:

Det som slog mig tidigt när jag började jobba det var ju att hur mycket lika frågor vi hade, alla hade ju problem. Hur ska vi lösa äldreomsorgen? Hur ser det ut i skolan? (Intervjuperson 4, 2016).

När man gav exempel, hade goda förslag och sådär så var det ju oftast hämtat hemifrån. Att det detta skulle ju kunna vara något som appliceras även i andra delar av Europa (Intervjuperson 5, 2016).

Det är väl det som gör att man kanske ändå som lokalpolitiker kan känna att man kunde vara med där på ett någorlunda hyfsat sätt det var att frågorna var ungefär desamma (Intervjuperson 5, 2016).

Flera av intervjupersonerna menar att arbetet i Regionkommittén under tid kom att upplevas som något som var relevant även på den lokala nivån. En av intervjupersonerna menar att det ökade intresset hemifrån bidrog till ett starkare konkret stöd från hemmakommunen i personens arbete inom Regionkommittén. Intervjuperson 7 berättar:

Allteftersom min egen region engagerade sig och tillät våra tjänstemän att engagera sig så fick ju de en annan plattform i sin karriär också, uppdrag från SKL och jag upplevde att det var väldigt populärt bland de tjänstemän som fick chansen och det blev också en kunskapsutveckling för dem som de uppskattade (Intervjuperson7, 2016).

Sedan måste jag säga att jag också fick i den senare delen av perioden att allt eftersom jag arbetade mig in i Regionkommittén så måste jag också säga att den egna regionen gjorde ett fantastiskt arbete också runtomkring så de sista sex-sju åren hade jag ett alldeles otroligt stöd även regionalt (Intervjuperson 7, 2016).

Den institutionella dynamiken i form av regler och lämplighetslogiker inom Regionkommittén påverkar ledamöternas rolluppfattning, och då de även framkallas på den subnationella nivån bidrar det på sikt till en europeiseringsprocess (se Trondal, 1992:2). Praktik och ledamotens förväntningar konstrueras genom socialisering och inläring (Carter & Pasquier, 2010:303; Sanders & Bellucci, 2012) och aktörerna är konstant involverade i att kategorisera sig själva (Aggestam, 2006:11f). Citatet av intervjuperson 7 illustrerar en europeiseringsprocess där inte bara ledamoten utan också tjänstemän runt omkring formas efter arbetet i Regionkommittén och de behov det medför i regionen eller kommunen. När kommunen eller regionens behov upplevs som förändrade bidrar det även till en förändrad lämplighetslogik.

Trots att vissa av intervjupersonerna upplevde att stödet hemifrån utvecklades under deras tid i Regionkommittén har det inte framkommit i någon av intervjuerna att det ersatte stödet från SKL. Stödet fungerade snarare som komplement i ledamöternas arbete. I intervjusvaren framgår ingen tydlig uppdelning mellan vad som upplevs vara rollen som nationell representant och rollen som subnationell representant. Att representera sin region, kommun eller landsting verkar istället vara tätt sammanbundet med att agera efter en nationell rolluppfattning och rollen som nationell representant.

En faktor som skulle kunna påverka hur ledamöterna upplever sin roll i Regionkommittén är det kommunala självstyret i Sverige. Intervjuperson 4 säger:

Fast man kan klaga på det kommunala självstyret i Sverige så är det ju fantastiskt mycket starkare än vad det är i något annat land, bara beskattningsrätten och så vidare, det gör ju faktiskt att vi har något att säga till om på lokal nivå men vi kanske inte pratar så vitt och brett om det och sedan kan du ju möta fransmän som är borgmästare över en kommun på 5000 och som låter som att de bestämmer allt men de har egentligen inte så mycket att säga till om mot centralmakten för att säga så (Intervjuperson 4, 2016).

Att svenska kommuner har en relativt stor handlingsfrihet och som poängteras i citatet, beskattningsrätt för att finansiera sin verksamhet är en faktor som influerar hur ledamoten ser på sin roll, vilket under intervjun verkar påverka identifikationen med den egna kommunen och som påverkar det upplevda förväntade beteendet i Regionkommitténs arbete.

6.2.2 Institutioner som försvårar europeisering

Under intervjuerna framkommer även exempel på strukturer som intervjupersonerna upplever försvårar en europeiseringsprocess på ”hemmaplan”.

Stödet och intresset i den egna kommunen eller regionen är ett sådant exempel. Intervjuperson 2 upplevde att intresset för vad som skedde i Bryssel var extremt lågt inom den egna kommunen och överlag i Sverige, både hos media och hos andra politiker. Även intresset hos från Riksdagen upplevdes som lågt speciellt i ett inledande skede av intervjupersonens mandatperiod. En av intervjupersonerna var oppositionsråd under tiden som ledamot i Regionkommittén vilket intervjupersonen upplevde försvårade arbetet:

Det var inte riktigt att jag kunde göra jätte mycket av att jag satt i Regionkommittén även fast jag försökte, men jag var ju självklart aktiv i de frågorna och försökte prata om det så mycket som det gick men det är rätt svårt när man är ensam och ingen annan riktigt har förstått vad man håller på med, det kan jag säga (Intervjuperson 4, 2016).

Det skiljer från intervjuperson 7 som upplever att stödet hemifrån var starkt men intervjupersonen var också i politisk majoritet i kommunfullmäktige under tiden som ledamot i Regionkommittén. Intervjuperson 7 beskriver att: ”det har varit väldigt stabilt samma folk på hemmaplan rent politiskt som jag har haft runtomkring mig”. Den politiska sammansättningen i exempelvis kommunfullmäktige utgör en formell institution som påverkar inte bara politiken i regionen eller kommunen utan också vilket handlingsutrymme och stöd intervjupersonerna upplever att de har i arbetet i Regionkommittén.

Majoriteten av ledamöterna beskriver hur de hade en väldigt begränsad kunskap om Regionkommittén innan de tillträdde som ledamöter. Intervjuperson 6 berättar att ”När jag fick det här uppdraget då hade jag egentligen ingen aning om vad det innebar eller vad det var”. Intervjupersonen beskriver hur det gick snabbt att komma in i arbetsuppgifterna och att:

Under de här åren har ju mitt arbete där utvecklats jätte mycket och framförallt så har det utvecklats mig själv som politiker, jag ser ju helhetsbilderna och det här på ett helt annat sätt än jag gjorde tidigare (Intervjuperson 6, 2016).

De politiska strukturerna på lokal och regional nivå är faktorer som skulle kunna påverka identifikationen med både den subnationella nivån men också identifikationen med arbetet i Regionkommittén. Om ingen ”därhemma” förstår arbetet som utförs i Regionkommittén blir det lättare att identifiera med övriga ledamöter i Regionkommittén eller övriga ledamöter i den svenska delegationen gentemot organisationen hemma. Ett högre deltagande gör det lättare att skapa just en ”vi-känsla” vilket påverkar en överstatlig rolluppfattning positivt (se Checkel, 2003:210).

Att uppnå enighet inom den svenska delegationen är ett beteende som intervjupersonerna upplever förväntas av dem i rollen som ledamot i Regionkommittén. Det finns även specifika ”svenska frågor” som man som ledamot upplever är särskilt viktiga att stå upp för och enas kring. Om det förväntade beteendet är konsensus i den nationella delegationen, borde det inte påverka möjligheten för enskilda ledamöter att uttrycka och få gehör för specifika regionala och lokala frågor? Det är inget som framgår i intervjuerna, rollen som

nationell representant och rollen som subnationell representant samspelar i viss mån i intervjuvaren. Att enas kring vissa frågor som är viktiga inom den svenska delegationen upplevs som viktigt då, något förenklat, regionerna, landstingen och kommunerna överlag ändå står inför liknande utmaningar.

6.3 Ställning i partigruppen och utskott som lämplighetslogik

Trots att konsensus inom den svenska delegationen är en framträdande lämplighetslogik i intervjuvaren, bidrar också ställningen och arbetsuppgifter inom utskott och den europeiska partigruppen till att forma vad som upplevs vara lämpligt beteende för en ledamot i Regionkommittén. Att agera efter lämplighetslogiker inom en arbetsgrupp behöver inte betyda att utrymmet för konflikt försvinner. Situationer kan tolkas och definieras på olika sätt, regler och praktik skapas i en process som ibland leder till oklarhet och mångtydighet (March & Olsen, 1989:37). Lämplighetslogiker är inte konstanta vilket illustreras med hjälp av socialisering och inläring genom arbete i utskott och den europeiska partigruppen.

6.3.1 Socialisering; uppdrag och ställning

De intervjupersoner som har haft uppdrag inom den europeiska partigruppen eller varit gruppleddare för ett utskott tenderar att resonera annorlunda vad det gäller synen på vad som utgör ”svenska frågor” men också gällande det praktiska arbetet såsom röstningsrekommendationer. Det är speciellt fyra av intervjupersonerna som utmärker sig i deras svar, varav flera har haft återkommande uppdrag i både respektive europeiska partigrupper och utskottet. Deras svar och resonemang illustrerar en socialiseringsprocess inom Regionkommittén. Socialisering beskriver den process där individer formas och anpassar sig till praktik och regler inom ett samhälle eller organisation, samt illustrerar precis hur individen följer en lämplighetslogik över en konsekvenslogik (Beyers, 2005:900; March and Olsen, 1989:20; Checkel, 2005:804; Smith, 2011:388).

I intervjuvaren framträder mönster vilka verkar underlätta för socialisering inom Regionkommittén. Ett sådant mönster är när man som ledamot väl har fått ett uppdrag som rapportör i ett utskott öppnar det dörrar och det blir lättare att få likande uppdrag igen. Fler personer känner igen en vilket leder till fler inbjudningar till andra informella sammanhang. Social praktik kan vara applicerbar för alla medlemmar i ett kollektiv medan annan social praktik kan vara kopplad till specifika positioner. Det ger upphov till olika roller och olika förståelser av vad som utgör lämpliga mål och lämpligt beteende för både individer och de sociala positioner som de är delaktiga i (Scott, 2014:64). Desto mer engagerad med uppdrag inom utskott och partigrupp desto mer tenderar

ledamöterna att anpassa sig efter praktiken och det förväntade beteendet inom utskott alternativt partigrupp. I intervjustvaren framgår det att praktik och synen på vad som upplevs vara lämpligt beteende är kopplat till en viss social position inom Regionkommittén. Kapitel fyra beskrev hur kvaliteten på kontakten påverkar grupp känslan inom institutioner, och att informella möten i mindre gruppssammanhang är en faktor som kan påverka aktörers beteende och identifikation (Checkel, 2003:210) och i detta fall bidra till ett beteende och identifikation med det egna utskottet eller partigruppen. Socialisering är att ta på sig olika roller som påverkas och formas av kontexten (Beyers, 2005: 899, Smith, 2011: 388). Intervjuperson 1 illustrerar hur ställningen inom Regionkommittén påverkar möjligheterna till fortsatta uppdrag. Intervjupersonen upplevde att ställningen inom utskottet bidrog till en högre status och med större möjligheter att få uppdrag som rapportör. Intervjuperson 4 har haft tre rapportörskap:

Sedan blir det väl lite så att när man väl har kommit in och har haft ett rapportörskap så är det lättare att få nästa och nästa. Det är lite så det fungerar även fast man tycker att man borde sprida det, folk känner igen en, känner igen namnet och så vidare (Intervjuperson 4).

Även intervjuperson 8 har haft tre rapportörskap och berättar:

Jag märker ju att jag blir bemött på ett helt annat sätt efter att jag har fått det här uppdraget jämfört med tidigare. Jag blir uppmärksam på ett annat sätt, man hälsar på mig på ett sätt som man inte gjorde förut (Intervjuperson 8, 2016).

Socialisering kan leda till att förståelsen av en nationell rolluppfattning förändras och utvecklas och att rolluppfattningar samverkar då exempelvis en nationell representant börjar se nationella intressen som överlappande med ett EU-perspektiv (Beyers, 2005:904). Intervjuperson 8 illustrerar något av en ”vi-känsla” inte bara inom den svenska delegationen utan inom EU som helhet, något som positivt påverkar en överstatlig rolluppfattning (Checkel, 2003:2010).

Lika mycket som du och jag är medborgare i Sverige och vi betraktar riksdagen som ett nationellt organ så ska vi betrakta att vi är medlemmar i EU och medborgare i EU och EU-parlamentet är ett annat parlament för oss där vi är delaktiga i något större, så det här med vi och dem tycker jag att man ska undvika (Intervjuperson 8, 2016).

Intervjuperson 2 är en av få intervju personer som undrar vad som menas när begreppet ”hemmaplan” används i en fråga, vilket också illustrerar att vad som är ”vi” och ”hemma” inte är självklart för ledamöten. Intervjuperson 6 upplever det som att ju mer involverad man är inom partigruppen ju mer förväntas man också företräda deras politiska åsikter, är man mindre involverad är det möjligt att vara vad intervjupersonen kallar för ”Sverige-neutral”. Ett högre deltagande inom utskott och partigrupp tenderar i intervjustvaren att bidra till ytterligare ett perspektiv utöver vikten av enighet inom den svenska delegationen. Att enas är fortfarande viktigt men det är bara ett av flera beteenden som upplevs som lämpliga i intervjustvaren. Intervjuperson 6 utvecklar:

[Å] ena sidan har jag, vad ska jag säga, partihänsyn att ta i och med att jag är ganska mycket företrädare för partiet men sedan som ordförande, utskottsordförande så ska jag ju vara rätt neutral och framföra utskottets arbete som ska vara mer neutralt. Så man får balansera de här två sakerna när man jobbar men så är det ju alltid inom politiken (Intervjuperson 6, 2016).

Istället för att vara ”Sverige-neutral” är det istället i utskottsarbetet som upplevs representera ett mer objektiva perspektiv. Utskotten arbetar tematiskt och består av ledamöter från alla medlemsländer och med olika partitillhörighet. Intervjuperson 8 berättar hur personen från början engagerade sig i bredare yttranden från olika utskott men efter att ha varit utskottsordförande endast har tid att fokusera på frågor som rör det egna utskottsarbetet. Flera av intervjupersonerna beskriver en socialiseringsprocess. Något som kan liknas vid en påbyggnad på antagandet att det finns en röd tråd mellan arbetet på regional och lokal nivå, vilket majoriteten av ledamöterna upplever. Skillnaden är att nu upplevs det inte bara finnas en röd tråd och en syn på att det finns gemensamma frågor, utan nu är frågor på EU-nivå detsamma som ”svenska” frågor. Intervjuperson 8 upplever att det inte går att separera EU-frågor och svenska frågor och berättar vidare:

Man kan tycka bra eller dåligt om förslagen men det är fortfarande något som vi är en del av, det går särskilt inte att prata om EU-frågor, utan alla beslut de fattar i parlamentet eller rådet och som påverkar Sverige är en svensk fråga, det blir en svensk fråga (Intervjuperson 8, 2016).

Av intervjumaterialet framkommer det att ledamöternas ställning inom respektive partigrupp och utskott bidrar till en socialiseringsprocess. Ledamöterna med flera uppdrag upplever att det finns en tydligare ”vi-känsla” med partigrupp, utskott eller Regionkommittén och EU som helhet. Det går således att se en skillnad mellan ledamöterna som har haft flera uppdrag och de som inte har haft det.

Ledamöterna har bestämda sittplatser efter partigruppstillhörighet under plenarsessioner vilket är ett exempel på en formell institution som enligt ett par av intervjusvaren tenderar att påverka ledamöternas beteende. Som gruppleddare för utskott sitter man långt fram i plenarsalen där övriga ledamöter tydligt ser en och hur man väljer att rösta, en faktor som flera intervjupersoner upplever påverkar hur de agerar under plenarsessioner. Att placering i plenarsalen influerar röstningsbeteende illustrerar hur organiserad praktik har en delvis självständig del i det politiska livet och definierar vad som är lämpligt i olika situationer (se March & Olsen, 1989:18; March & Olsen 1984:734f).

Det har lite betydelse av var man sitter i salen. När jag var gruppleddare för mitt utskott satt jag ju alltid längst fram och det innebar ju ibland när jag satt och röstade efter mer från mitt svenska tyckande så var det ju ett jävla liv bakom mig kan jag ju säga, du röstar ju inte som vi har sagt [...] (Intervjuperson 4, 2016).

Är du som jag koordinator då sitter man ju i salen väldigt långt fram och då är det ju så att du kan inte avvika för mycket från din partigrupp [...] (Intervjuperson 1, 2016).

Även betydelsen av om omröstning skedde genom handuppräckning eller elektronisk framställs av intervjuperson 4 vara betydande i hur ledamoten väljer att rösta.

För det är skillnad om du sitter och viftar med handen och det är en känslig fråga än om du får trycka på en knapp där ingen ser. Det är klart man kan gå in i registren och kolla sedan efter men just då när du trycker så ser inte någon (Intervjuperson 4, 2016).

Några av intervjupersonerna berättar att de under tiden i Regionkommittén hade en informell kontakt med EU-parlamentariker på ledamotsbasis. En tidigare ledamot upplevde att:

Jag tror att jag var ganska avvikande för att jag gick nästan alltid upp till parlamentet ifall jag hade tid över och det hade man ofta tillräckligt så att man kunde gå upp och träffa sina partikollegor i parlamentet men jag tror att jag var väldigt avvikande i detta (Intervjuperson 2, 2016).

Tidigare var det främst de ledamöter som redan hade kontakter inom parlamentet genom exempelvis partigruppen, eller ledamöter och parlamentariker om kände varandra sedan tidigare, som informellt träffades.

Det är klart det blir lättare sedan, ibland stöter man ihop i olika mötessammanhang, på flygplatsen eller sådär men samtidigt ska man ju komma ihåg att de svenska delegaterna som sitter i parlamentet de har ju inte heller några regelbundna träffar utan det är ju bara partigrupperorienterat. De har ju aldrig några sådana samlingar så det kanske var vi som samlade de ibland och de var nog lite tacksamma för det tror jag (Intervjuperson 4, 2016).

Under de senaste åren har den formaliserade kontakten utvecklats men fortfarande är det den informella kontakten som är mest betydelsefull. Från intervjusvaren framgår det att ledamöterna oftast träffar parlamentariker från den egna europeiska partigruppen. I kapitel tre beskrevs en överstatlig rolluppfattning som att identifiera sig och känna lojalitet med en specifik EU-institution, i detta fall Regionkommittén, eller arbetsgrupp som personen arbetar inom på EU-nivå (Trondal, 2010:188; Banducci & Radaelli, 2008). Av intervjusvaren framkommer istället identifikation och tillhörighet med de europeiska partigrupperna vilket skiljer mot hur en överstatlig rolluppfattning beskrevs i kapitel tre.

Vi träffade samtliga, vi hade någon träff minst en om året med samtliga svenska parlamentsledamöter som var inbjudna till vår delegation då för en gemensam lunch och diskussion någon timme och sådär. Sedan är det ju så att de svenska, eller för min del då, flera var de som satt i parlamentet just då kände jag sedan tidigare så att när man träffas i andra sammanhang, ses i partiet och sådär, så inget formaliserat fanns ju då men informellt om det var något sådär att man skulle ringa eller så, det fanns ja (Intervjuperson 5, 2016).

Här hemma så träffar vi ibland de svenska så att säga, parlamentarikerna som har olika frågor och Regionkommittén har också ska jag säga, de sista åren börjat mycket mer strukturerat

för att träffa parlamentarikergrupperna också i parlamentet i de här frågorna som är motsvarande men det tror jag att det arbetet har förbättrats de senaste åren (Intervjuperson 6, 2016).

Uppdrag och ställning inom partigrupp och utskott, samt informella kontakter och hur väl ledamöterna känner andra ledamöter eller parlamentariker i EU-parlamentet bidrar till en socialiseringsprocess som formar hur intervjupersonerna ser på sin roll i Regionkommittén.

6.3.2 Institutioner som försvårar socialisering

Samtidigt som det finns informella institutioner som bidrar till att skapa en ”vi-känsla” finns det också strukturer som försvårar identifikation med utskotten och partigrupp. Under intervjuerna framkommer informella institutioner som intervjupersonerna upplever försvårar en ”vi-känsla” med Regionkommittén. Ett tema är synen på jämställdhet mellan kvinnor och män. Intervjuperson 4 beskriver:

Annars är det ju väldigt gubbigt och mycket män som både röstar fram andra män och framhåller andra män ständigt och jämnt. Att komma till Regionkommittén var som att kastats bakåt i tiden långt innan jag var politiskt aktiv här i Sverige, utifrån könsbalans (Intervjuperson 4, 2016).

Intervjupersonen beskriver också hur Sverige är den enda delegationen som har en 50/50 eller till och med en liten övervikt på kvinnsidan, ”[D]et finns inget annat land där det ser ut så.” Regionkommittén framställs som en hierarkisk organisation, något som intervjupersonerna inte känner igen sig från arbetat i hemmeregionen, hemmakommunen eller inom den svenska delegationen. En av intervjupersonerna förklarar ”Har man en maktposition så förväntas du utnyttja den ungefär” (Intervjuperson 8, 2016).

Stödet från SKL inför plenarsessioner och i samband med rapportörskap har en viktig roll i ledamöternas arbete, hur de upplever att de förväntas agera och logiken om gemensamma ”svenska frågor”. Det skiljer mot stödet från de europeiska partigrupperna som av flera intervjupersoner framställs som relativt svagt. Intervjuperson 2 och 3 menar att stödet från partigruppen var lågt och att det kunde varit bättre. Upplevelsen skiljer dock från intervjuperson 1 och 6 som båda har haft uppdrag som koordinator för partigruppen inom utskottet, en av intervjupersonerna förklarar:

Då har man en politiskt ja, assistent eller vad man ska säga från partigruppen som man jobbar mycket tillsammans med och som man diskuterar med när det gäller olika rapporter och hur man ska svara i yttranden och hur man ska göra så de har ett ganska bra och ganska tydligt politiskt administrativt stöd där (Intervjuperson 1, 2016).

En av intervjupersonerna upplevde stödet från partigruppen som ungefär likvärdigt med stödet från SKL. Det är således inte endast dörrar för nya uppdrag

som öppnas utan även stödet till ledamöterna upplevs vara annorlunda beroende på vilken roll ledamöterna har inom partigruppen och utskott. Att det generella stödet för samtliga ledamöter upplevs vara sämre än stödet från SKL är en faktor som kan försvåra en ”vi-känsla” och en överstatlig rolluppfattning för de ledamöter som inte har haft uppdrag som rapportör, eller har haft positioner inom den europeiska partigruppen.

6.4 Politisering- förändring av lämplighetslogiker?

Jag tyckte nog att under min tid, jag hade ju ganska många år i Regionkommittén så förflyttades positionerna från att ha den absoluta tyngdpunkten på att delegationen ska vara överens och att föra en nationell linje till att bli mer, hela Regionkommittén faktiskt, att bli mer partipolitisk eller mer gruppolitisk politiserad (Intervjuperson 7, 2016).

Majoriteten av intervjupersonerna upplever att de europeiska partigrupperna och partipolitik har fått mer inflytande över tid vilket blir extra tydligt i intervjupersonernas resonemang kring röstningsrekommendationer. Intervjuperson 4 berättar: ”[D]et skedde också en förändring under åren som jag satt där, i början var inte partipiskan lika hårt vinande kan man säga i någon partigrupp vilken den sedermera blev”. Intervjupersonen tillägger att:

Efter ett tag så kändes det som att SKL tjänstemännen nästan, är det någon mening att vi tycker någonting för ni röstar ändå bara i alla fall åt något annat håll, men då sa vi att det är bra att veta, det är detta som är tallinjen från det svenska perspektivet och också väl medveten om att just nu är det här partiet eller de här partierna som styr SKL (Intervjuperson 4, 2016).

Intervjuperson 7 upplevde att:

Lite grann var det så att delegationen [den nationella] strävade efter att vi skulle rösta likadant och vi gjorde det i mycket större utsträckning tidigare i processen mot i slutet, då var det ju oftare så att det egna partiets röstlista vägde tyngre. Åtminstone såg jag det så och när jag tittade på hur armar åkte upp och ner så var det ju så [...] (Intervjuperson 7, 2016).

Intervjuperson 6 berättar vidare att:

Regionkommittén har väl runt den senaste tiden blivit lite mer politiserad, alltså partierna hade lite mindre betydelse i början men jag har förstått att när jag pratar med de andra att det har blivit lite mer politiskt arbete [...] (Intervjuperson 6, 2016).

Det finns ju någonstans en dragkamp mellan nationella delegationen och partigrupperna, där partigruppen med de senaste ändringarna i vår arbetsordning har lite gran stärkt sin ställning (Intervjuperson 8, 2016).

I kapitel tre beskrevs hur delar av tidigare forskning beskrivit att nationella tjänstemän tar till sig överstatliga intressen och normer när den nationella politiken tillåter dem att göra det eller när det ligger i det nationella intresset (se Hooghe, 2005:862). Det stämmer inte överens med intervjupersonernas upplevelser som snarare beskriver hur den europeiska partigruppens röstningsrekommendationer har blivit mer inflytelserika gentemot SKL:s röstrekommendation, som enligt intervjupersonerna representerar ett gemensamt intresse för Sveriges kommuner, regioner och landsting. En av intervjupersonerna som tillträdde 2015 upplevde redan i ett tidigt skede, *utan att ha arbetat som rapportör eller koordinator i partigruppen*, att partigruppens ståndpunkt starkt influerade arbetet i Regionkommittén. Intervjuperson 3 berättar:

[S]edan kan det ju vara så att jag själv inte tycker att frågan är så betydelsefull att jag vill göra ett helt eget ställningstagande gentemot partigruppens rekommendationer och då röstar jag oftare med partigruppen men där jag känner att här tycker jag verkligen att SKL har rätt fast partigruppen rekommenderar något annat då röstar jag med SKL om jag tycker att det är en riktig rekommendation (Intervjuperson 3, 2016).

I frågor där ledamoten inte vill göra ett helt eget ställningstagande väljer intervjupersonen alltså samma linje som partigruppen, vilket framstår som det upplevda förväntade beteendet i den situationen. Den svenska delegationen upplevs fortfarande kunna enas kring ett svensk intresse och stödet från SKL anses fortfarande vara betydelsefullt, men den europeiska partigruppen lyfts särskilt fram som inflytelserik för vilken linje man väljer att följa i rollen som ledamot. I kapitel tre beskrevs hur delar av tidigare forskning har beskrivit en överstatlig rolluppfattning som identifikation och lojalitet med en specifik arbetsgrupp, en EU-institution eller EU som helhet (se Trondal, 2010: 192, Wockelberg, 2014: 732, Beyers, 2005: 902). Vad som först och främst framträder som en överstatlig rolluppfattning i intervjuvaren är identifikation med den europeiska partigruppen och utskott, inte exempelvis Regionkommittén som helhet. Det illustreras av hur intervjuperson 3 resonerar kring en röd tråd mellan arbetet på kommunal nivå och arbetet i Regionkommittén, samt hur intervjupersonen upplever "Bryssel".

Vår uppgift är väl egentligen att bevaka subsidiaritetsprincipen som jag uppfattar det och se till så att inte, om man uttrycker sig lite vanvördigt, att Bryssel klampar in och beslutar om sådant som vi ska besluta om (Intervjuperson 3, 2016).

Aktörer är delaktiga i att forma kontexten; praktik och regler utvecklas och upprätthålls genom aktörers beteende (Hay, 2002:106). Institutioner ska förstås som intersubjektiva, individer har handlingsutrymme (Hay, 202:106) och ledamöterna är delaktiga i att forma och skapa ny praktik. De europeiska partigrupperna upplevs ha blivit mer inflytelserika för ledamöter som har tillträtt senare. Att följa röstningsrekommendationer från den europeiska partigruppen blir då ett förväntat beteende som kompletterar konsensuslogiken och som kanske

möjligtvis över tid kan komma att ersätta den, vilket illustrerar hur lämplighetslogiker inte är konstanta över tid.

Nästa steg i analysen är att diskutera hur rolluppfattningarna interagerar med hjälp av begreppen rollkonflikt och rollsamverkan, vilket redogörs för i nästa kapitel.

7 Rollkonflikt och rollsamverkan i den svenska delegationen

I kapitel sex presenterades och diskuterades hur de möjliga rolluppfattningarna tar sig uttryck i intervjumaterialet, vilka lämplighetslogiker som är mest framträdande samt hur formella och informella institutioner, europeisering, socialisering och inläring påverkar rolluppfattningarna och hur de tar sig uttryck. Nedan förtydligas hur rolluppfattningarna interagerar med hjälp av begreppen rollkonflikt och rollsamverkan. För att förenkla för läsaren delas rollerna in i teman efter hur de framförallt interagerar enligt analysen av intervjumaterialet. Det är viktigt att påpeka att interaktionen mellan rolluppfattningar dock inte är svart eller vit, en viss rollkonflikt behöver inte utesluta en viss rollsamverkan vilket illustreras i diskussionen nedan. Rollkonflikt och rollsamverkan kan ta sig uttryck både mellan individer då aktörer exempelvis agerar efter skilda lämplighetslogiker i arbetsgrupper eller liknande. Rollkonflikt och rollsamverkan kan också ta sig uttryck inom individer, vilket beskrevs i kapitel tre, individer kan ha flera olika rolluppfattningar (Egeberg, 1999:2f).

7.1 Samverkan mellan nationell och subnationell roll

Kapitel två illustrerade hur strukturerna som skulle kunna underbygga en subnationell, nationell och överstatlig rolluppfattning finns i Regionkommitténs arbetsordning och institutionella uppbyggnad. Dessutom har Regionkommittén sedan institutionen etablerades formats av interna splittringar och ledamöternas lojalitet och rolluppfattning har förknippats med både de nationella delegationerna och med partitillhörighet, samtidigt som institutionens uppgift är att representera den subnationella nivån (se Hönninge & Panke, 2013: 454; Christiansen, 1996: 96f; Piattoni, 2013:59f). Av intervjusvaren blir det tydligt att både formella och informella institutioner påverkar hur intervjupersonerna upplever lämplighetslogiker och hur rolluppfattningar interagerar. Intervjusvaren illustrerar en framträdande *nationell rolluppfattning*; Det beteende som intervjupersonerna upplever förväntas av dem i rollen som ledamot är konsensus och samarbete inom den svenska delegationen. Enighet över nationella partigränser är en framträdande lämplighetslogik och ledamöterna upplever att de representerar hela den svenska delegationen, vilket illustrerar ett kollektivt beteende som finns inbäddat i delegationens arbetsstrukturer. Det är således tydligt att den nationella delegationen fortfarande spelar en viktig roll i ledamöternas arbete och deras rolluppfattning. I kapitel två beskrevs hur arbetsstrukturen i Regionkommittén har

argumenterats kunna medföra både politiska splittringar mellan partier och territoriella splittringar gällande mellan exempelvis större regioner och mindre kommuner (se Piattoni & Schönlau, 2015:35f). Bortsett från ett fåtal områden där det ibland framkom oenigheter är det inget som uttrycks i intervjupersonernas upplevelser av arbetet i Regionkommittén. Den nationella rolluppfattningen samspelar med en subnationell rolluppfattning vilket redogörs för i nästa stycke.

Av intervjupersonernas upplevelser framkommer också en *subnationell rolluppfattning*, dock förekommer ingen uttrycklig uppdelning mellan vad som upplevs vara rollen som nationell representant och rollen som subnationell representant. Att representera sin region, kommun eller landsting verkar istället vara tätt sammanbundet med att agera efter en nationell rolluppfattning. Att den nationella delegationen framförallt understöds av SKL som har som uppdrag att representera Sveriges kommuner, regioner och landsting gör det svårare att skilja mellan vad intervjupersonerna upplever förväntas av dem som nationell representant, och vad som förväntas av dem i positionen som regional eller lokalpolitiker med mandat i Regionkommittén. Ledamöterna upplever att de representerar intressen som är gemensamma för Sveriges kommuner och landsting. Skillnaderna mellan kommuner och regioner blir av mindre betydelse då ledamöterna blir en del av och agerar i ett större sammanhang. Med andra ord, nationella skillnader blir av mindre betydelse när rolluppfattningarna samverkar i ett flernivåsystem. Regionerna och kommunerna står inför liknande utmaningar, och då enighet upplevs som nödvändigt inom Regionkommittén för att kunna påverka EU:s beslutsprocess gentemot övriga institutioner, tar det sig även uttryck i den svenska delegationen. Formella samt informella institutioner såsom stöd, den partipolitiska sammansättningen i kommun eller region, och intresse hemifrån påverkar hur ledamöterna upplever sin roll som ledamot i Regionkommittén på hemmaplan. Aktörskap och praktik är inte bara kollektivt utan också individuellt. Rollen som representant för kommun och region samspelar med den nationella rolluppfattningen och även till viss del den överstatliga rolluppfattningen.

Uppsatsen undersöker hur rolluppfattningar interagerar i en institution som bygger på territoriell representation av den lokala och regionala nivån men samtidigt innehåller strukturer som möjliggör för en nationell och överstatlig rolluppfattning och form av representation. Det innebär att den subnationella nivån har ett formaliserat utrymme i institutionen vilket kan bidra till att en subnationell rolluppfattning är lättare att urskilja i Regionkommittén än i andra institutioner inom ett flernivåsystem. Trots detta är den subnationella nivån framträdande och en viktig faktor inom perspektiv såsom flernivåstyrning, och det är därför relevant att undersöka en möjlig subnationell rolluppfattning även i andra kontexter.

7.2 Samverkan mellan subnationell och överstatlig roll

En majoritet av intervjupersonerna upplever att de kan se en röd tråd mellan arbetet på regional/lokal nivå och arbetet i Regionkommittén. Intervjupersonerna

upplever att de flesta ledamöter i Regionkommittén faktiskt står inför liknande utmaningar hemma på den lokala och regionala nivån, inte bara i Sverige utan i Europa. Ledamöterna upplever således också att de kan identifiera sig med, inte bara ledamöter i den svenska delegationen, utan också med övriga ledamöter i Regionkommittén vilket även illustrerar ett samspel mellan en subnationell rolluppfattning och en överstatlig rolluppfattning i intervjusvaren. Kapitel fyra belyste hur socialisering kan leda till att förståelsen av en nationell rolluppfattning förändras och utvecklas och att rolluppfattningar samverkar då exempelvis en nationell representant börjar se nationella intressen som överlappande med ett EUperspektiv (Beyers, 2005:904). Den upplevda röda tråden mellan subnationell nivå och arbetet i Regionkommittén illustrerar hur även en subnationell representant kan börja se subnationella intressen som överlappande med ett EUperspektiv och en överstatlig rolluppfattning. Dessutom illustreras något av en ”vi-känsla” inte bara inom den svenska delegationen utan inom EU som helhet, något som positivt påverkar en överstatlig rolluppfattning (Checkel, 2003:201). Vad som först och främst framträder som en överstatlig rolluppfattning i intervjusvaren är identifikation med den europeiska partigruppen, till viss mån utskott men inte Regionkommittén som institution. Det skiljer mot åren efter att Regionkommittén bildades då utskotten tillsammans med de nationella delegationerna var de mest framträdande aktörerna inom Regionkommittén (Domorenok, 2009:149). Ett område för framtida forskning skulle därför kunna vara att undersöka varför de europeiska partigrupperna har fått ett ökat inflytande.

7.3 Konflikt och samverkan mellan nationell och överstatlig roll

Desto mer engagerade intervjupersonerna är inom de europeiska partigrupperna och utskott desto mer tenderar ledamöterna att anpassa sig efter praktiken och det förväntade beteendet inom utskott alternativt partigrupp. I intervjusvaren framgår det att praktik och synen på vad som upplevs vara lämpligt beteende är kopplat till en viss social position inom Regionkommittén, vilket tydligt illustrerar hur lämplighetslogiker både kan vara kollektiva och individuella, samt hur tolkning och inläring påverkar hur ledamöterna upplever sin roll. Desto mer engagerad ledamöterna är med uppdrag inom utskott och partigrupp desto mer tenderar de att anpassa sig efter praktiken och det förväntade beteendet inom den europeiska partigruppen och utskott. En ökad social status med ökade möjligheter till nya uppdrag bidrog till att ledamöterna kände sig mer inkluderande och sedda av övriga ledamöter. Kapitel fyra beskrev just hur kvaliteten på kontakten och informella möten är en faktor som kan påverka aktörers beteende och identifikation (Checkel, 2003:210). Genom en socialiseringsprocess suddas gränserna mellan nationellt och överstatligt ut vilket exempelvis illustrerades i förgående kapitel av intervjuperson 8 som menar att ”[L]ika mycket som du och

jag är medborgare i Sverige och vi betraktar riksdagen som ett nationellt organ så ska vi betrakta att vi är medlemmar i EU och medborgare i EU och EU-parlamentet är ett annat parlament för oss [...]”. En ”vi-känsla” som illustrerar rollsamverkan mellan en nationell och överstatlig rolluppfattning. En formell institution som just underbygger rollsamverkan mellan nationell och överstatlig rolluppfattning är kapitel sju i Regionkommittén arbetsordning som fastslår att de nationella delegationerna och de politiska grupperna bör bidra till kommitténs verksamhet på ett ”balanserat sätt” (ReK, arbetsordning 2014, artikel 7).

Det finns också informella institutioner och sociala praktiker som försvårar en socialiseringsprocess och att rolluppfattningarna helt smälter samman till en. Det är ojämnlighet mellan kvinnor och män, samt ett svagt stöd från partigrupp inför plenarsessioner för de ledamöter som inte har uppdrag eller en framstående ställning inom partigruppen. De institutioner som försvårar socialisering och identifikation illustrerar också en spänning mellan den nationella och den överstatliga rolluppfattningen. Det finns informella institutioner och praktik som hindrar vissa av intervjupersonerna att fullt identifiera sig med Regionkommittén som institution, exempelvis hierarkiska strukturer. Institutioner som försvårar för en socialisering inom Regionkommittén kan möjligtvis också bidra till lämplighetlogiken av konsensus inom den svenska delegationen. Skilda förväntningar och lämplighetslogiker som kan bidra till en rollkonflikt mellan en nationell och överstatlig rolluppfattning hos vissa ledamöter. I kapitel tre beskrevs hur rollkonflikt kan uppstå när individer exponeras för rolluppfattningar som innehåller skilda lämplighetslogiker (Trondal & Veggeland, 2003:62). Den av intervjupersonerna upplevda politiseringen av arbetet inom Regionkommittén illustrerar en möjlig rollkonflikt där rolluppfattningar upplevs vara oförenliga med varandra. Intervjuperson 4 beskrev exempelvis hur tjänstemännen på SKL ställde frågan om det överhuvudtaget var någon mening att de tycker något då de upplevde att ledamöterna oftast följde den europeiska partigruppens partilinje. I vissa situationer eller sakfrågor upplevs således den nationella rolluppfattningen vara oförenlig med ett gemensamt europeiskt intresse vilket bidrar till rollkonflikt (se Beyers, 2005: 902f).

8 Avslutande diskussion

Kapitel 6 och 7 har illustrerat hur rolluppfattningar som uttrycks av de svenska ledamöterna i Regionkommittén både tar sig uttryck och interagerar. Analysen har också bidragit med en ökad empirisk förståelse för hur lokala och regionala representanter verkar och arbetar i Regionkommittén. En subnationell rolluppfattning framträder hos de intervjuade ledamöterna. Den samverkar i hög grad med en nationell rolluppfattning, som intervjupersonerna upplever innehåller lämplighetslogiker kopplade till den lokala och regionala kontexten. Den subnationella rolluppfattningen samverkar även till viss del med en överstatlig rolluppfattning, vilken framförallt tar sig uttryck som identifikation med och lämplighetslogiker kopplat till den europeiska partigruppen. Skilda förväntningar och informella och formella institutioner bidrar också till rollkonflikt mellan en nationell och överstatlig rolluppfattning. Ledamöterna påverkas av socialiseringsprocesser som sker genom en form av rollspel. Socialisering, som förklaras i kapitel 4, är att ta på sig olika roller och rolluppfattningar som påverkas av kontexten ledamöterna befinner sig i (se Beyers, 2005:899; Smith, 2011:388). I uppsatsen har kontexten bestått både av den europeiska, nationella och av den subnationella nivån vilket också tar sig uttryck i intervju svaren, och i hur rolluppfattningarna som uttrycks av ledamöterna interagerar.

Senare tolkningar av perspektivet flernivåstyrning illustrerar hur policyprocesser inte begränsar sig till att ske mellan specifika territoriella nivåer, och heller inte är tydligt indelat i en europeisk, nationell, regional och lokal nivå, utan sker överlappande och ofta är otydligt definierat (se Piattoni, 2009). Det gäller också för rolluppfattningar i Regionkommittén som innehåller både skilda och överlappande lämplighetslogiker, vilket illustrerar hur en viss rollkonflikt inte heller behöver utesluta en viss rollsamverkan. Ledamöterna är delaktiga i att kategorisera sitt beteende och vad som upplevs vara lämpligt beteende och praktik i specifika situationer. Deras upplevelser påverkas av processer av socialisering och inläring. Det finns formella och informella institutioner som understödjer både subnationell, nationell och överstatliga former av representation. För ledamöterna blir representation i Regionkommittén en balansakt (se Lequesne, 2000) som påverkas av samspel och konflikt mellan olika förståelser av roller (March & Olsen, 1989).

8.1 Vidare forskning

Uppsatsen har analyserat hur rolluppfattningar som uttrycks av svenska ledamöter i Regionkommittén interagerar och på så sätt bidragit till att förstå hur

rolluppfattningar interagerar i ett flernivåsystem. Uppsatsen kan utgöra en grund för framtida komparativa studier mellan ledamöter, eller delegationer från olika medlemsländer. Finns det en skillnad mellan de nationella delegationerna? Stödet från SKL är av stor betydelse för arbetet i den svenska delegationen och påverkar hur ledamöternas rolluppfattningar uttrycks och interagerar. Hur påverkar inhemska formella och informella institutioner i andra medlemsländer hur rolluppfattningar interagerar hos övriga ledamöter i Regionkommittén?

Ytterligare en framtida studie skulle kunna undersöka om en viss rolluppfattning är mer vanligt förekommande i några av de tematiska utskotten. I uppsatsen beskrevs hur en nationell rolluppfattning kan upplevas vara oförenlig med ett gemensamt europeiskt intresse i vissa situationer eller sakfrågor vilket bidrar till rollkonflikt (se Beyers, 2005: 902f). Påverkas interaktion mellan rolluppfattningar av vilken fråga som diskuteras? Kapitel 7 illustrerade hur nationella ståndpunkter i migrationspolitiken lyser igenom även i partigruppen och att ledamöter som har en stramare hållning i migrationspolitiken tenderar att även ha en stramare hållning i partigruppen. Migrationspolitiken är således ett område som skulle kunna undersökas för att vidare utforska rollkonflikt mellan en nationell och överstatlig rolluppfattning.

I analysen beskrivs situationen inför en omröstning under en plenarsession i Regionkommittén som osäker i jämförelse med en svensk parlamentarisk situation. Det finns en upplevd osäkerhet i Regionkommittén och det är svårare att veta om ens ståndpunkt kommer att få majoritet eller inte. En faktor som möjligtvis influerar till den upplevda betydelsen av enighet. En framtida studie skulle kunna undersöka om, alternativt hur, synen på enighet mellan EU-parlamentarikerna skiljer sig från den svenska delegationen i Regionkommittén.

Ett sista förslag på ett framtida forskningsområde som också kan utvecklas är den upplevda politiseringen i arbetet i Regionkommittén. Hur har en möjlig politisering tagit sig uttryck? Varför har de europeiska partigrupperna fått ökat inflytande gentemot nationella delegationer inom kommittén?

Avslutningsvis, att diskutera rolluppfattningar samt rollsamverkan och rollkonflikt är en del i att diskutera perspektivet flernivåstyrning men också europeisk integration. Kanske är det så att europeisk integration sker när rolluppfattningar överlappar varandra och känslor av "vi- och dem" försvinner. Samtidigt har uppsatsen illustrerat att både rollkonflikt och rollsamverkan utgör en viktig aspekt av den balansakt som är representation. En balansakt där även den subnationella nivån inkluderas tillsammans men en nationell och överstatlig rolluppfattning i enlighet med tankarna om flernivåstyrning.

9 Referenser

- Aggestam, L. 2006, "Role theory and European foreign policy" in *The European Union's Roles in International Politics: Concepts and Analysis*, eds. O. Elgström & M. Smith, pp. 11.
- Benz, A. 2015, "Multilevel Governance in the European Union" in *The European Union: Democratic Principles and Institutional Architectures in Times of Crisis*, ed. S. Piattoni, pp. 201.
- Beyers, J. 2005, "Multiple embeddedness and socialization in Europe: the Case of Council officials", *International Organization*, vol. 59, no. 04, pp. 899-936.
- Beyers, J. 1998, "Where does supranationalism come from? Ideas floating through the working groups of the Council of the European Union.", *European Integration online Papers (EIoP)*, vol. 2, no. 9.
- Beyers, J. & Trondal, J. 2004, "How nation states' hit'Europe: Ambiguity and representation in the European Union", *West European Politics*, vol. 27, no. 5, pp. 919.
- Börzel, T. & Risse, T. 2000, "When Europe hits home: Europeanization and domestic change", *European integration online papers (EIoP)*, vol. 4, no. 15, pp. 1.
- Börzel, A. T. & Panke, D. 2010, "Europeanization", *European Union Politics*, vol. 3, pp. 405.
- Carter, C. & Pasquier, R. 2010, "The europeanization of regions as 'spaces for politics': A research agenda", *Regional and Federal Studies*, vol. 20, no. 3, pp. 295.
- Checkel, T.J. 2005, "International Institutions and Socialization in Europe: Introduction and Framework", *International Organization*, vol. 59, no. 4, pp. 801.
- Checkel, T.J. 2003, ""Going Native" In Europe? Theorizing Social Interaction in European Institutions", *Comparative Political Studies*, vol. 36, no. 1-2, pp. 209.
- Checkel, T.J. & Katzenstein, J.P. 2009, "The politicization of European identities" in *European Identity*, eds. T.J. Checkel & J.P. Katzenstein, pp. 1.
- Christiansen, T. 2012, "Governance in the European Union" in *European Union Politics*, eds. M. Cini & N. Pérez-Solórzano Borragán, pp. 103.
- Christiansen, T. 1996, "Second thoughts on Europe's "third level": the European Union's Committee of the Regions.", *Publius: The Journal of Federalism*, vol. 26, no. 1, pp. 93.
- Deakin, H. & Wakefield, K. 2013, "Skype interviewing: Reflections of two PhD researchers", *Qualitative Research*, vol. 14, no. 5, pp. 603.
- Domorenok, E. 2009, "The Committe of the Regions: in serach of identity", *Regional & Federal Studies*, vol. 19, no. 1, pp. 143.

- Egeberg, M. 2004, "An organisational approach to European Integration: Outline of a complementary perspective", *European Journal of Political Research*, vol. 43, no. 2, pp. 199.
- Egeberg, M. 1999, "Transcending intergovernmentalism? Identity and role perception of national officials in EU decision-making", *Journal of European Public Policy*, vol. 6, no. 3, pp. 456.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. 2007, *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Norstedts juridik,.
- Europeiska Kommissionen 2016, , *Regionalpolitik* [Homepage of Europeiska Kommissionen], [Online]. Available: http://ec.europa.eu/regional_policy/sv/policy/what/investment-policy/ [2016, 03/13].
- Europeiska Kommissionen 2001, *Vitbok om styrelseformerna*, Europeiska Kommissionen, Bryssel.
- EU-upplysningen 2016, , *Svenska ledamöter i Regionkommittén* [Homepage of Sveriges Riksdag], [Online]. Available: <http://www.eu-upplysningen.se/Sverige-i-EU/Svenskar-i-EU/Svenska-ledamoter-i-Regionkommitten/>[2016, 05/15].
- Featherstone, K. & Radaelli, M.C. 2003, *The Politics of Europeanization*, 1st edn, Oxford University Press, Oxford.
- Giddens, A. 1984, *The constitution of society: Outline of the theory of structuration*, Univ of California Press.
- Greenwood, J. 2003, *Interest Representation in the European Union*, 2nd edn, Palgrave Macmillan, Hampshire and New York.
- Hanna, P. 2012, "Using internet technologies (such as Skype) as a research medium: a research note", *Qualitative Research*, vol. 12, no. 2, pp. 239.
- Hay, C. 2002, *Political Analysis: A Critical Introduction*, 1st edn, Palgrave, New York.
- Hönninge, C. & Panke, D. 2013, "The Committee of the Regions and the European Economic and Social Committee: How influential are Consultative Committees in the European Union?", *Journal of Common Market Studies*, vol. 51, no. 3, pp. 452.
- Hooghe, L. 2005, "Several roads lead to international norms, but few via international socialization: A case study of the European Commission", *International Organization*, vol. 59, no. 04, pp. 861-898.
- Hooghe, L. & Marks, G. 2003, "Unraveling the Central State, but How? Types of Multi-level Governance", *The American Political Science Review*, vol. 97, no. 2, pp. 233.
- Hooghe, L. & Marks, G. 2001, *Multi-level Governance and European Integration*, 1st edn, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham.
- Jacquot, S. & Woll, C. 2003, "Usage of European Integration - Europeanisation from a Sociological Perspective", *EIoP European Integration Online Papers*, vol. 12, no. 7, pp. 1.

- Kvale, S. & Brinkman, S. 2014, *Den kvalitativa forskningsintervjun*, 3rd edn, Studentlitteratur, Lund.
- Lequesne, C. 2000, "The European Union: How to Deal with a Strange Animal" in *The New International Relations Theory and Practice*, ed. M. Smouts, pp. 55.
- Loughlin, J. 1997, *Regional Regions in Europe: The Committee of the Regions." The Regional Dimension of the European Union. Towards a Third Level in Europe*, .
- Lowndes, V. & Roberts, M. 2013, *Why institutions matter*, 1st edn, Palgrave Macmillan, New York.
- March, J. & Olsen, J. 2006, "Elaborating the "new institutionalism"" in *The Oxford Handbook of Political Institutions*, eds. S. Binder, R.A.W. Rhodes Rhodes & B. Rockman, 1st edn, Oxford University Press, Oxford, pp. 3.
- March, J. & Olsen, J. 1989, *Rediscovering institutions: The organizational basis of politics*, 1st edn, Macmillan, New York.
- March, J. & Olsen, J. 1984, "The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life", *The American Political Science Review*, vol. 3, no. 78, pp. 734.
- Marks, G., Hooghe, L. & Blank, K. 1996, "European integration from the 1980s: State-centric v. multi-level governance", *JCMS: Journal of Common Market Studies*, vol. 34, no. 3, pp. 341.
- Ongaro, E. 2015, "Multi-Level Governance: The Missing Linkages" in *Multi-Level Governance: The Missing Linkages (Critical Perspectives on International Public Sector Management*, ed. E. Ongaro, 1st edn, Emerald Group Publishing Limited, Bingley, pp. 1.
- Piattoni, S. 2015, "Multi-Level Governance: Underplayed Features, Overblown Expectation and Missing Linkages" in *Multi-Level Governance: The Missing Linkages (Critical Perspectives on International Public Sector Management, Volume 4)*, ed. E. Ongaro, pp. 321.
- Piattoni, S. 2009, "Multi-level Governance: a Historical and Conceptual Analysis", *Journal of European Integration*, vol. 31, no. 2, pp. 163.
- Piattoni, S. & Shönlau, J. 2015, *Shaping EU policy from below*, 1st edn, Edward Elgar Publishing, Cheltenham and Northampton.
- Pitkin, F.H. 1972, *The Concept Of Representation*, 1st edn, University of California, Berkeley, Kalifornien.
- Radaelli, M.C. & Banducci, S.A. 2008, *Bureaucratic elites in the European Union: Socialization, institutional effects and policy domains*, Paper delivered to the annual meeting of the American Political Science Conference, Boston.
- ReK (Regionkommittén) 2016, , *Nationella delegationer* [Homepage of Regionkommittén], [Online]. Available: <http://cor.europa.eu/sv/about/nationaldelegations/Pages/national-delegations.aspx> [2016, 07/15].

- ReK (Regionkommittén) 2016, , *Politiska grupper* [Homepage of Regionkommittén], [Online]. Available: <http://cor.europa.eu/sv/about/Pages/political-groups.aspx> [2016, 04/12].
- ReK (Regionkommittén) 2016, , *Utskotten* [Homepage of Regionkommittén], [Online]. Available: <http://cor.europa.eu/sv/activities/commissions/Pages/commissions.aspx> [2016, 05/15].
- ReK (Regionkommittén), 2014. *Arbetsordning*. L65/41.
- Rubin, H.J. & Rubin, I.S. 2011, *Qualitative interviewing: The art of hearing data*, Sage.
- Sanders, D. & Bellucci, P. (eds) 2012, *The Europeanization of National Politics? Citizenship and Support in a Post-Enlargement Union*, 1st edn, Oxford University Press, Oxford.
- Schmidt, V.A. 2008, "Discursive institutionalism: The explanatory power of ideas and discourse", *Political science*, vol. 11, no. 1, pp. 303.
- Scott, W.R. 2014, *Institutions and organizations Ideas, Interests, and Identities*, 4th edn, SAGE, London.
- SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) 2016, , *Svenska delegationen* [Homepage of SKL (Sveriges Kommuner och Landsting)], [Online]. Available: <http://skl.se/demokratiledningstyrning/euinternationellt/regionkommitten/svenskadelegationen.1016.html> [2016, 05/02].
- Sørensen, E. & Torfing, J. 2007, "Theoretical Approaches to Governance Network Dynamics" in *Theories of Democratic Network Governance*, eds. E. Sørensen & Jacob Torfing, pp. 25.
- Thomson, R. 2011, *Resolving Controversy in the European Union: legislative Decision-Making Before and After Enlargement*, 1st edn, Cambridge University Press, Cambridge.
- Trondal, J. 2006b, *Towards an institutional perspective on representation: ambiguous representation in the European Commission*, Agder University College.
- Trondal, J. 2006a, "Governing at the frontier of the European Commission: The case of seconded national officials", *West European Politics*, vol. 29, no. 1, pp. 147.
- Trondal, J. 1999, "Integration Through Participation – Introductory Notes to the Study of Administrative Integration", *European Integration online Papers*, [Online], vol. 3, no. 4, pp. 15/02/2016. Available from: <http://eiop.or.at/eiop/texte/1999-004.htm>.
- Trondal, J. & Peters, G. 2013, "The rise of the European Administrative Space: Lessons Learned", *Journal of European Public Policy*, vol. 20, no. 2, pp. 295.
- Trondal, J. & Veggeland, F. 2003, "Access, voice and loyalty: the representation of domestic civil servants in the EU committees", *Journal of European Public Policy*, vol. 10, no. 1, pp. 59.
- Van Nuffel, P. 2011, "The protection of member states' regions through the subsidiarity principle" in *The role of the regions in EU governance*, eds. C. Panara & A. De Becker, 1st edn, Springer, Berlin Heidelberg, pp. 55.

- Wagenaar, H. 2011, *Meaning in Action Interpretation and Dialogue in Policy Analysis*, 1st edn, M.E Sharpe, New York.
- Welch, C. & Piekkari, R. 2006, "Crossing language boundaries: Qualitative interviewing in international business", *Management International Review*, vol. 46, no. 4, pp. 417.
- Wockelberg, H. 2014, "Political Servants or Independent experts? A Compaativ study of Bureaucratic Role Perceptions and the Implementation of EU Law in Denmark adn Sweden", *Journal of European Integration*, vol. 36, no. 7, pp. 731.

9.1 Intervjuer

Intervjuperson 1: Kommunalråd 2016/04/11 Nuvarande ledamot

Intervjuperson 2: Ledamot i Regionfullmäktige 2016/04/07

Intervjuperson 3: Kommunalråd 2016/03/23 Nuvarande ledamot

Intervjuperson 4: Kommunalråd 2016/04/13

Intervjuperson 5: Kommunalråd 2016/04/01

Intervjuperson 6: Kommunalråd 2016/04/04 Nuvarande ledamot

Intervjuperson 7: Kommunalråd & Landstingsråd 2016/04/16 Nuvarande ledamot

Intervjuperson 8: Landstingsråd 2016/03/17 Nuvarande ledamot

Intervjuperson 9: Kommunalråd & Landstingsråd 2016/03/23Nuvarande ledamot

Bilaga 1

Intervjuguide

I uppsatsens kapitel 5 beskrevs hur intervjuguiden till viss del har utformats och anpassats efter varje intervjuperson då ledamöterna arbetar i olika utskott och europeiska partigrupper. Frågorna anpassas för att komma åt intervjupersonernas upplevelser av deras arbete och vad intervjupersonerna upplever vara lämpligt beteende i arbetet som ledamot i Regionkommittén. Nedan presenteras därför en skiss av intervjuguiden som användes och vissa av intervjufrågorna har således omformulerats för att passa intervjusituationen bättre.

Inledning

Presentation av uppsatsförfattaren och uppsatsen

- Kan du först berätta lite om din bakgrund? När du tillträdde och hur länge du har varit ledamot i Regionkommittén?

Arbetet i utskott och europeiska partigrupper

- Kan du börja med att beskriva hur processen såg ut när du blev rapportör?
- Upplevde du att ditt arbete som rapportör influerade ditt arbete inom den nationella delegationen eller partigruppen?
- Hur mycket och vilken form av stöd i arbetet upplever du att du fick av partigruppen respektive från utskottet?
- Vilken roll hade experterna/de sakkunniga i arbetet under dina rapportörskap? Kan du beskriva hur ni arbetade tillsammans?
- Upplevde du att du fick inspel och kommentarer från den europeiska partigruppen?
- I vilken utsträckning upplever du att ni inom utskott respektive inom den europeiska partigruppen kommer fram till en gemensam ståndpunkt i yttranden?
- Hade du på ledamotsbasis kontakt med parlamentariker i EU-parlamentet?
- Upplevde du att det går att prata om vissa frågor som "EU-frågor"?

Den nationella delegationen och nationella partier

- Kan beskriva hur arbetet inom den nationella delegationen går till? Inför en plenarsession?
- Upplever du att det går att prata om ett gemensamt intresse inom den nationella delegationen?
- Upplever du att frågorna som prioriteras inom den europeiska partigruppen skiljde sig från frågorna som prioriteras inom det nationella partiet?
- Hur mycket och vilken form av stöd upplever du att du får inom den svenska delegationen?

- Upplevde du att du i ditt arbete fick inspel och kommentarer från de övriga ledamöterna i den svenska delegationen?
- Hade du på ledamotsbasis någon kontakt med svenska representationen i Bryssel?

Relationen till den regionala och lokala nivån

- Upplevde du att du kan se en röd tråd/ en linje mellan ditt uppdrag i Regionkommittén och ditt uppdrag i det kommunala/regionala arbetet?
- Vad upplever du är den största skillnaden mellan arbetet på kommunalnivå och arbetet i Regionkommittén?
- Hur upplever du att ditt arbete i Regionkommittén ses på hemmaplan?
- Hade du kontakt med XX regionkontor i Bryssel?

Röstrekommendationer

- Upplever du att röstrekommendationerna skiljer sig åt mellan SKL och europeiska partigruppen?
- Vilka röstrekommendationer upplever du att du oftast följer? Skiljer det sig i olika frågor?

Avslutande frågor

- Vilka förväntningar hade du på arbetet inom Regionkommittén när du tillträdde?
- Var det någonting inom arbetet i Regionkommittén som överraskade dig?